

Vânturel de seară (*Falco vespertinus*)

Descriere și identificare

Pasăre cu lungimea corporală cuprinsă între 28-33 cm și anvergura aripilor de 67-76 cm. Prezintă un dimorfism sexual foarte accentuat, rar întâlnit în rândul speciilor răpitoare. Masculul adult este gri-albăstrui cu remigele mai deschise, strălucitor argintii, cu „pantaloni” și subcodale roșii-ruginii. Femela este dungată cu gri pe spate, iar partea ventrală prezintă striții fine, ruginii, pe un fond crem-portocaliu. Are capul ruginiu deschis, cu o porțiune închisă, contrastantă în jurul ochiului (ca o mască). Picioarele masculilor sunt roșii portocalii, fiind mai șterse în cazul femelelor, iar ghearele sunt alb-gălbui. Exemplarele de anul 2 manifestă un colorit mai intens, comparativ cu păsările adulte. Juvenilii prezintă masca tipică, au penajul maro închis, iar partea inferioară a corpului este vărgată, fiind ușor asemănători femelelor, respectiv juvenililor de *Falco subbuteo*.

Habitat

Specie caracteristică stepelor și terenurilor arabile de altitudini joase, unde zonele deschise alternează cu pâlcuri de arbori. Evită pădurile închise și zona montană.

Hrană

Hrana vântureilor de seară din regiunea noastră constă atât din nevertebrate (în special insecte), cât și vertebrate (micromamifere, amfibieni, păsări). Își hrănește puii cu insecte, predominant cu Orthoptere, Coleoptere și Odonate. În anumite zone, broasca de pământ brună (*Pelobates fuscus*) poate constitui un element important în hrana vântureilor. Micromamiferele, cu precădere șoarecele de câmp (*Microtus arvalis*), se numără printre cele mai importante specii de pradă pentru vântureii de seară din regiunea biogeografică Panonică. Uneori capturează șopârle (mai ales *Lacerta* sp.) și păsări (ex. *Sylvia* sp., *Alauda* sp.).

Reproducere

Ecologia de cuibărit a vânturelului de seară include, printre altele, două caracteristici aparte. În primul rând, ei nu își construiesc propriul cuib, utilizând cuiburile abandonate ale altor specii. Pe lângă acest lucru, manifestă un comportament gregar, fiind singura pasăre răpitoare de la noi care cuibărește colonial. Este o specie monogamă, cuplul formându-se pentru un sezon de re-

producere. Cele 3-4 ouă sunt depuse începând cu mijlocul lunii mai, la interval de 2 zile. Incubația ouălor durează 21-27 de zile, fiind asigurată de ambele sexe, cu precădere de femelă. Aceasta acoperă puii timp de 10-12 de zile, hrănindu-i cu captura adusă de către mascul. După un timp, participă și ea în mod activ la vânatoare și hrănirea puilor. Puii nidicoli rămân în cuib timp de 23-30 zile, devenind independenți după cca. 2 săptămâni de la părăsirea cuibului. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de un an, însă nu toate exemplarele se reproduc atunci. Anual se crește un singur rând de pui, dar poate depune un cuibar de înlocuire. Ca urmare a vieții coloniale, comportamentul teritorial este slab manifestat, fiind limitat doar în porțiunea adiacentă cuibului. Colonia însă, este apărată de toți indivizii cu îndârjire. Deoarece, cioara de semănătură (*Corvus frugilegus*) este specia colonială cea mai frecventă în zonele de câmpie de la noi, majoritatea populației de vânturel de seară, din România, cuibărește în coloniile acesteia. La fel se întâmplă și în cazul Câmpiei de Vest, unde cea mai mare parte a populației (peste 85%) ocupă coloniile ciorilor de semănătură (Tabel 30.).

Tabel 30. Procentajul populației de vânturel de seară cuibăritoare în colonii de *Corvus frugilegus*; Raportul final al proiectului LIFE05 NAT/H/000122.

Cuibărit	Nr. perechi/an		% perechi/an	
	2008	2009	2008	2009
În colonii de cioară de semănătură	282	324	87	85
Total Câmpia de Vest	323	383	100	100

Unele perechi, preferativ sau ca urmare a lipsei coloniilor de ciori de semănătură, aleg cuiburile coșofenelor, ciorilor grive, sau cuibăresc chiar în scorburile copacilor. În anumite zone numărul cuiburilor naturale a fost suplimentat prin montarea unor cuiburi artificiale, pe care vântureii le ocupă în număr destul de mare. În Câmpia de Vest sunt montate în prezent aproximativ 370 de cuiburi artificiale care, în funcție de an, găzduiesc, pe lângă alte specii, 50-70 perechi de vânturei de seară.

Migrație

Este o specie strict migratoare, iernând în zonele estice și sudice ale Africii. Migrația de toamnă a unor populații europene are loc pe o rută estică, iar întoarcerea de primăvară urmează o rută mai vestică, adesea peste Peninsula Italică. Plecarea începe spre mijlocul lunii august și se termină la mijlocul lunii octombrie, indivizii întorcându-se spre sfârșitul lunii aprilie-începutul lunii mai. Această specie de șoim este gregară nu doar în perioada de cuibărit, dar și în timpul migrației. În fiecare an, începând din a doua parte a lunii august și până în ultima săptămână a lunii septembrie/prima săptămână din octombrie, sute de vânturei de seară (uneori peste o mie) se adună seară de seară, în anumite locații bine stabilite, pentru a petrece nopțile de toamnă. Aceste locuri sunt reprezentate, de fapt, de niște pâlcuri de copaci sau aliniamente de arbori de-a lungul șoselelor. Acestea sunt semnele care vestesc începutul migrației vânturelului de seară.

Distribuție

Arealul de cuibărit se extinde din Europa Centrală până în Kazahstan. Regiunea Panonică este considerată limita vestică a arealului de cuibărit, deși în ultimii ani s-a instaurat o populație cuibăritoare și în Italia. În România se regăsește în zonele de câmpie Crișana, Banat, Transilvania, Oltenia, Bărăgan, Moldova și Dobrogea. Populația europeană este apreciată la 26 000-39 000 perechi iar efectivele din România sunt estimate la 1 300-1 600, conform Planului european de acțiune al vânturelului de seară (Palatitz, P., P. Fehérvári, S. Solt & B. Barov 2009), respectiv 1000-1500 perechi în conformitate cu Raportul național al României, întocmit pe Directiva Păsări (CNDD 2013). În Câmpia de Vest populația cuibăritoare fluctuează, în funcție de an, între 300-400 de perechi ("Conservarea vânturelului de seară în regiunea Panonică – LIFE05 NAT/H/000122"). În cea mai mare parte a arealului de răspândire, trendul populațiilor indică un declin, fapt pentru care este inclus în categoria de „Aproape Amenințat”, conform sistemului de clasificare al IUCN.

Metode folosite

- Recensământului păsărilor cuibăritoare în colonii
- Evaluarea migrației la vânturelul de seară

Efective și distribuție în sit

Vânturelul de seară apare în SDF-ul sitului ca specie cuibăritoare și migratoare.

Efectivele cuibăritoare ale speciei din acest sit au fost evaluate în cadrul „Recensământului păsărilor cuibăritoare în colonii”, pe baza metodelor descrise în capitolul care relatează acest tip de recensământ. Toate datele culese în cadrul proiectului, referitoare la cuibăritul vântureilor de seară, provin din rezultatele obținute în urma efectuării acestui recensământ.

În situl ROSPA0144 vânturelul de seară este foarte bine reprezentat la nivel de distribuție dat fiind faptul că, în zonă există 5 colonii de cioară de semănătură și o colonie răzleață de coțofană, toate disponibile pentru cuibăritul vântureilor. În același timp însă, în comparație cu anii 2008-2009, populația cuibăritoare de aici a suferit anumite schimbări datorită dispariției mai multor colonii, precum șirul de plopi dintre Peciu Nou și Sânmartinu Sârbesc, șirul de plopi dintre Uivar și Pustiniș, plopii piramidali (tăiați în două) de la stadionul Uivar. Chiar și în aceste condiții, situl a rămas unul important pentru conservarea speciei în Câmpia de Vest. Păsările s-au mutat (probabil) la o nouă colonie născută lângă stadionul Peciu Nou, iar o altă colonie s-a format la marginea localității Uivar (Figura 23-24.).



Figura 23. Imagine cu fosta colonie și loc de înnoptare de la Uivar, dispărută în 2012.



Figura 24. Imagini cu fosta colonie de la stadionul Uivar, înainte și după ce a fost distrusă în 2013.

Datorită diferitelor proiecte derulate de Asociația Grupul Milvus, există date și din câțiva ani precedenți recensământului efectuat în cadrul acestui proiect. Populația acestei specii poate să fluctueze considerabil, în mare parte datorită condițiilor meteorologice, respectiv disponibilității bazei de hrană în perioada de cuibărit, aspecte care pot să varieze foarte mult de la an la an. Astfel, acolo unde există date de bună calitate disponibile, trebuie luate în considerare și comparate cu cele obținute în cadrul studiului efectuat într-un singur an. În cazul sitului ROSPA0144 trebuie ținut cont și de schimbările majore, ce au avut loc în urma mutării anumitor colonii.

Anul 2015 a fost, de altfel, un an ieșit din comun, deoarece multe exemplare au revenit în zonele de cuibărit foarte târziu, din cauza condițiilor meteorologice grele din nordul Africii respectiv zona Mediteraneană. Cu toate acestea, s-au identificat 45-49 de perechi (Figura 25.), dintre care 3 perechi au clocit în coșofană, iar restul au cuibărit în cuiburi de cioară de semănătură (Tabel 31-35.).

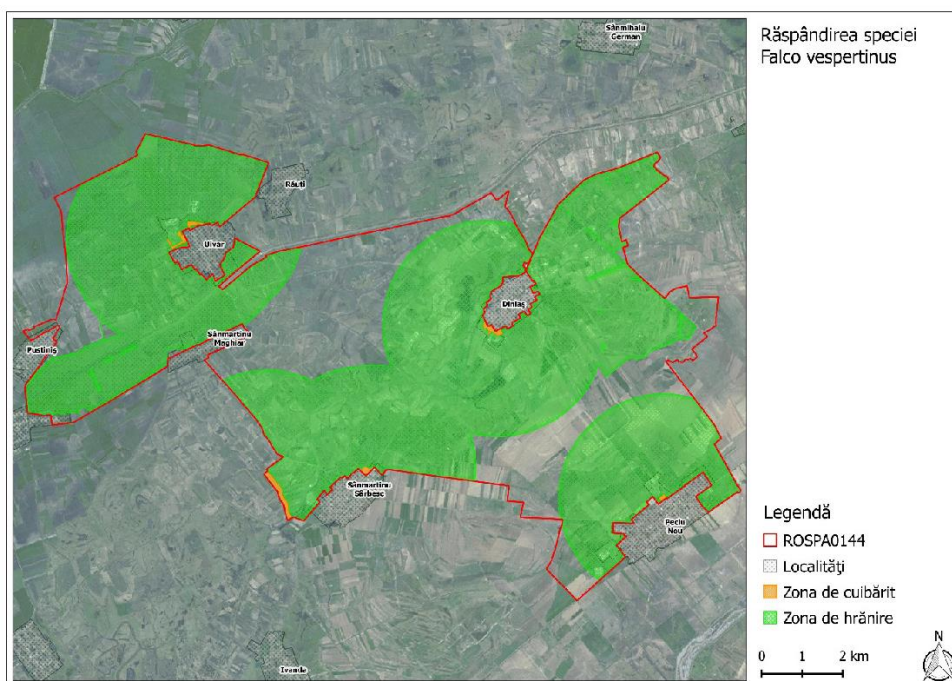


Figura 25. Zona de cuibărit și de hrănire a vânturelului de seară pe situl ROSPA0144 Uivar-Diniaș.

Tabel 31. Datele colectate în cursul anului 2015 cu populația cuibăritoare de vânturel de seară din ROS-PA0144 Uivar - Diniaș.

LOCAȚIA	LATITUDINE	LONGITUDINE	DATA	NUMĂRUL PERECHILOR DE VÂNTUREL DE SEARĂ CARE OCUPĂ CUIBURILE ALTOR SPECII/ARTIFICIALE					
				CORFRU		PICPIC		TOTAL	
				min	max	min	max	min	max
Uivar	20,90152	45,66430	23.6.2015	20	22			20	22
Uivar	20,90063	45,65959	23.6.2015	6	7			6	7
Diniaș	21,00000	45,64426	23.6.2015	10	11			10	11
Sântărmărtinu Sârbesc	20,96277	45,61068	24.6.2015	2	2			2	2
Sântărmărtinu Sârbesc	20,93249	45,61119	24.6.2015			3	3	3	3
Peciu Nou	21,05717	45,61063	24.6.2015	4	4			4	4
TOTAL				42	46	3	3	45	49

În comparație cu datele colectate în cursul anii 2008-2009, efectivele cuibăritoare de vânturel de seară a crescut ușor, după cum reiese din tabelul 5. respectiv diagrama (Figura 10.) de mai jos:

Tabel 32. Datele colectate în cursul anului 2015 cu populația minimă cuibăritoare de vânturel de seară din ROSPA0144, în comparație cu anii 2008-09.

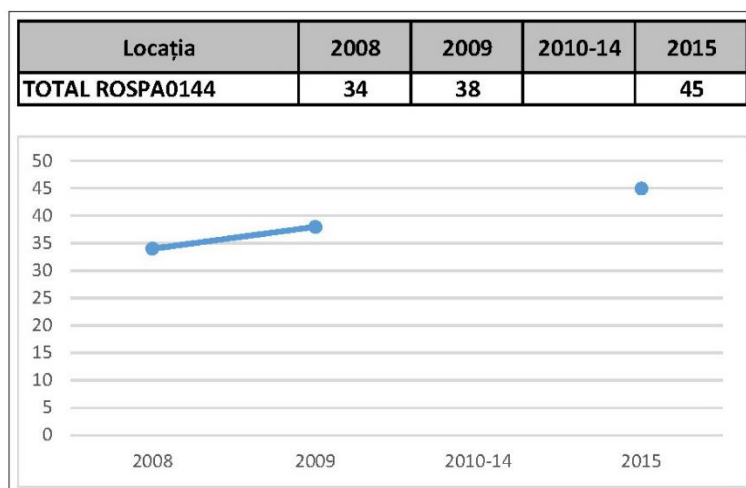


Figura 26. Datele colectate în cursul anului 2015 cu populația minimă cuibăritoare de vânturel de seară din ROSPA0144, în comparație cu anii 2008-09.

În ceea ce privește colectarea datelor pe baza celei de a doua metodă, care va trebui să stea la baza monitorizării, s-au obținut date cât de cât apropiate realității în cazul coloniilor mai mici și medii (64-89%), cât în cazul principalei colonii din sit de la Uivar (60-82%). Procentaj comparativ privind la întreaga evaluare: 62-86%.

Tabel 33. Comparația datelor colectate în cursul anului 2015 pe baza celor două metode.

LOCAȚIA	LATITUDINE	LONGITUDINE	DATA	PER. EVALUATE		PER. ESTIMATE	
				min	max	min	max
Uivar	20,90152	45,66430	23.6.2015	20	22	12	18
Uivar	20,90063	45,65959	23.6.2015	6	7	3	6
Diniaș	21,00000	45,64426	23.6.2015	10	11	6	10
Sânmartinu Sârbesc	20,96277	45,61068	24.6.2015	2	2	2	2
Sânmartinu Sârbesc	20,93249	45,61119	24.6.2015	3	3	3	3
Peciu Nou	21,05717	45,61063	24.6.2015	4	4	2	3
TOTAL				45	49	28	42

Tabel 34. Datele care au stat la baza metodei evaluative folosit în 2015.

LOCAȚIA	NUMĂRUL EXEMPLALELOR OBSERVATE DE VÂNTUREL DE SEARĂ									
	MASCULI		FEMELE		INDET		TOTAL		PER. ESTIMATE	
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max
Uivar	9	13	4	7	1	3	14	23	12	18
Uivar	2	6	2	2	0	0	4	8	3	6
Diniaș	5	8	2	3	0	0	7	11	6	10
Sănmartinu Sârbesc	2	2	2	2	0	0	4	4	2	2
Sănmartinu Sârbesc	2	3	2	2	0	0	4	5	3	3
Peciu Nou	2	3	2	2	0	0	4	5	2	3
TOTAL	22	35	14	18	1	3	37	56	28	42

Referitor la efectivele migratoare de vânturel de seară din sit, acestea au fost evaluate pe baza metodologiei denumită „Evaluarea migrației la vânturelul de seară”. În cadrul acestei metodologii, s-a monitorizat singurul loc de aglomerare cunoscut în prezent sit, aflat mai nou la principala colonie de cuibărit de la Uivar. Efectivele care formează aglomerări aici au fost mai ridicate ca și număr, însă, probabil din cauza tăierii șirului de plopi dintre Uivar și Pustiniș în vara anului 2010, care înainte constituise locul de aglomerare, vântureii nu se mai adună aici în număr la fel de mari, ca în primii ani când s-au monitorizat efectivele de toamnă de la Uivar. Deranjul păsărilor la locul de înnoptare nu a luat sfârșit din păcate, după distrugerea locului clasic de înnoptare. Conform informațiilor colectate, în mai mulți ani s-a vânat la ciori, respectiv turturele, în noul loc de înnoptare de la marginea localității. Probabil în urma acestor evenimente, păsările au fost iarăși nevoite să se deplaseze la principala colonie de cuibărit, aflată într-o insulă din mijlocul unei bălți de pescuit din NV localității. De asemenea, trebuie amintit faptul că, în 2015 vântureii au încetat să formeze aglomerare aici, posibil din cauza lipsei de hrană în zonă, însă zona trebuie monitorizată și în viitor pentru a urmări situația acestui loc de aglomerare de toamnă. Analizând tabelul 8. și diagrama (Figura 27.) de mai jos, putem trage următoarele concluzii:

- Sunt diferențe mari între efectivele care formau aglomerări în 2009, înainte ca locul clasic de înnoptare să fie defrișat, respectiv după eveniment, începând din anul 2010;
- În majoritatea anilor (2009, 2011, 2012, 2013, 2014) a existat în septembrie un influx major de păsări, venite din alte regiuni;
- În anul 2015 nu au mai venit aici păsări, păsările cuibăritoare fiind singurele care, la început, au rămas în zonă, însă pentru un scurt timp;

Tabel 35. Datele colectate în cursul perioadei de pre-migrație la locul de aglomerare de la Uivar între anii 2009-2015.

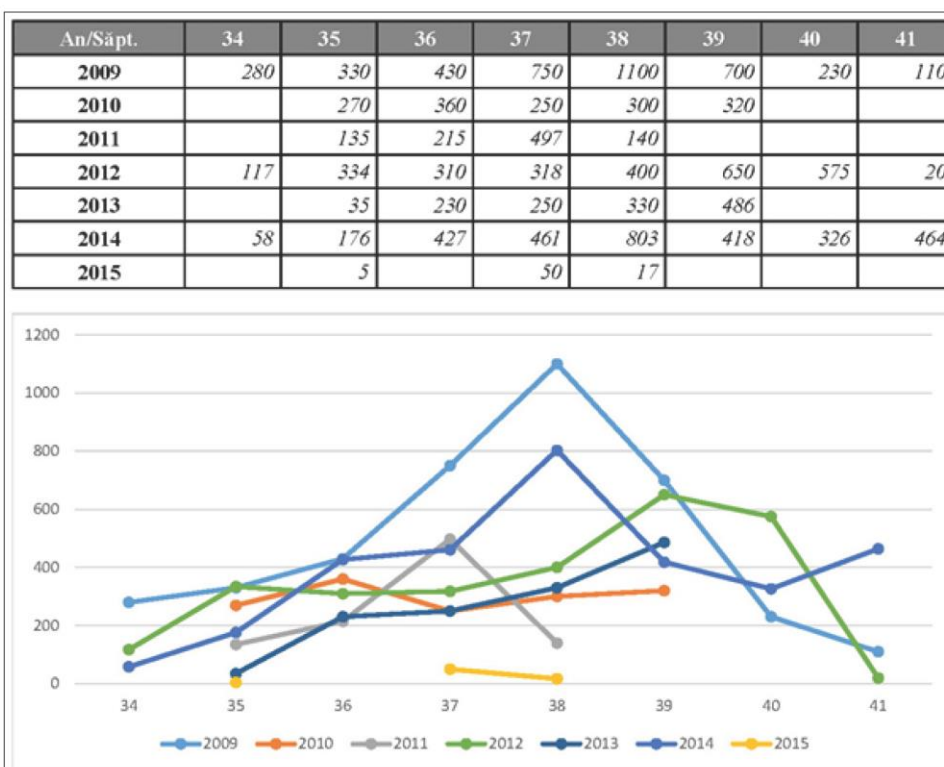


Figura 27. Datele colectate în cursul perioadei de pre-migrație la locul de aglomerare de la Uivar între anii 2009-2015.

Factori de risc și elemente de conflict între păsări și populația locală

- Degradarea habitatelor de hrănire prin reducerea suprafețelor culturilor neprielnice speciei (porumb, floarea soarelui) în dauna celor cu aport pozitiv (leguminoase perene, cereale păioase)
- Degradarea habitatelor de hrănire prin transformarea pajiștilor în teren arabil, culturi energetice sau realizarea parcurilor fotovoltaice
- Degradarea habitatelor de hrănire prin suprapășunatul pajiștilor și prin erodarea solului datorită pășunatului pe timp de iarnă
- Degradarea habitatelor de hrănire prin desecarea bălților temporare, afectarea regimului hidric prin desecare
- Degradarea habitatelor de hrănire prin incendierea pajiștilor și a miriștilor
- Degradarea habitatelor de hrănire prin folosirea pesticidelor, insecticidelor și erbicidelor

- Degradarea habitatelor de cuibărit prin tăierea arborilor
- Degradarea habitatelor de cuibărit prin deranjul ciorilor de semănătură, distrugerea cuiburilor, împuşcarea și otrăvirea ciorilor
- Deranjul exemplarelor în migrație datorită activităților de vânătoare desfășurate în perioada de toamnă în apropierea locului de aglomerare, respectiv defrișarea arborilor
- Creșterea gradului de mortalitate în urma electrocutării păsărilor pe liniile electrice aeriene de medie tensiune, respectiv în urma coliziunii cu mașini

Măsuri de conservare

- Asigurarea habitatelor de hrănire de calitate prin asigurarea și promovarea pachetelor de agromediu
- Asigurarea habitatelor de hrănire de calitate prin prevenirea suprapășunatului și a pășunatului pe timp de iarnă, a incendierii pajiștilor și miriștilor
- Asigurarea habitatelor de hrănire de calitate prin prevenirea transformării pajiștilor în teren arabil, culturi energetice sau realizarea parcurilor fotovoltaice pe acestea
- Asigurarea habitatelor de cuibărit prin prevenirea tăierilor legale și ilegale în colonii, respectiv suplimentarea locurilor disponibile pentru cuibărit prin realizarea și stimularea realizării plantațiilor
- Asigurarea habitatelor de cuibărit prin prevenirea persecutării ciorilor, suplimentarea cuiburilor naturale cu cuiburi artificiale
- Interzicerea activităților de vânătoare în apropierea locului de aglomerare în perioada de pre-migrație
- Reducerea ratei de mortalitate prin izolarea LEA de medie tensiune

Bibliografie

CNDD (2013). *Sistemul național de gestiune și monitorizare a speciilor de păsări din România în baza articolului 12 din Directiva Păsări – cod proiect SMIS-CSNR 36586, conform Ordinului Ministrului Mediului și Padurilor nr. 2901 din 16.12.2011.*

European Commission (2005). *LIFE program*. <http://ec.europa.eu/environment/life/>.

European Commission (2012). *LIFE program*. <http://ec.europa.eu/environment/life/>.

Fehérvári P., Neidert D., Solt Sz., Kotymán L., Szövényi G., Soltész Z. & Palatitz P. (2008). *Kék vércse élőhelypreferencia vizsgálata – egy tesztév eredményei*. *Heliaca* 4 51–59. p.

Fehérvári P., Harnos A., Neidert D., Solt Sz. & Palatitz P. (2009). *Modeling habitat selection of the Red-footed Falcon (Falco vespertinus). a possible explanation of recent changes in breeding range within Hungary*. *Applied Ecology and Environmental Research*, 7 (1) 59–69. p.

Fülöp Z. & Szlivka L. (1988). *Contribution to the food biology of the Red-footed Falcon (Falco vespertinus)*. *Aquila* 25 174–181. p.

Grupul Milvus. (2005-2015). *Bază de date*.

Haraszthy L. (1981). *Adatok a Hortobágyon 1973-ban költ kékvércsék mennyiségi viszonyaihoz és költésbiológiájához*. *Aquila* 87 121–122. p.

Haraszthy L. & Bagyura J. (1993). *A comparison of the nesting habits of the Red-footed Falcon (Falco vespertinus) in colonies and in solitary pairs*. In: *Biology and conservation of small falcons*. pp. 80–85. London: Hawk and Owl Trust.

Haraszthy L., Rékási J. & Bagyura J. (1994). *Food of the Red-footed Falcon in the breeding period*. *Aquila* 101 93–110. p.

IUCN (2008). *The 2008 IUCN Red List of Threatened Species. International Union for the Conservation of Nature*. Retrieved from <http://www.iucnredlist.org>.

Keve A. & Szíjj J. (1957). *Distribution, biologie et alimentation du Facon kobez Falco vespertinus L. en Hongrie*. *Alauda*, 25 (1) 1–23. p.

Kotymán L. (2001). *A vörös vércse (Falco tinnunculus) és a kék vércse (Falco vespertinus) telepítésének gyakorlata a Vásárhelyi-pusztán*. *Túzok*, 6 (3) 120–129. p.

Molnár G. (2000). *A kék vércse, a vörös vércse és az erdei fülesbagoly mesterséges telepítésének eredményei a Dél-Alföldön*. *Ornis Hungarica* 10 93–98. p.

Palatitz P. (2012). *A kék vércse (Falco vespertinus) védelmének tudományos megalapozása*. PHD.

Palatitz P., Fehérvári P., Solt Sz. & Barov B. (2009). *European Species Action Plan for the Red-footed Falcon Falco vespertinus* Linnaeus, 1766. 49 p.

Purger J. (1997). *Accidental death of adult Red-footed Falcons Falco vespertinus and its effect on breeding success*. Vogelwelt 118 325–327. p.

Purger J. (1998). *Diet of Red-footed Falcon Falco vespertinus nestlings from hatching to fledging*. Ornis Fennica, 75 (4) 185–191 p.

Végvári Z., Magnier M. & Nogues J.-B. (2002). *Kék vércsék (Falco vespertinus) fészekválasztása és állományváltozása a vetési varjak (Corvus frugilegus) állományváltozásának tükrében 1995-1999 között a Hortobágyon*. Aquila 107-108 9–14. p.

Cocor (*Grus grus*)

Descriere și identificare

Este o pasăre de talie mare, cu lungimea corpului de 96-119 cm, anvergura aripilor de 180-222 cm și greutatea de 5.100-6.100 g, pentru mascul și 4.500-5.900 g pentru femelă. Penajul speciei are, în general, un colorit gri-argintiu. Partea posterioară a corpului apare stufoasă, aspect conferit de remigele terțiale alungite.

Habitat

Este o prezență caracteristică zonelor umede, fiind întâlnit în mlaștini, pajiști umede, râuri, lacuri cu adâncime mică, sau păduri inundabile. Cuibărește risipit în mlaștinile din apropierea pădurilor boreale, în stufărișurile lacurilor și a râurilor din habitate forestiere, cu o preferință către zone nelocuite.

Harnă

Specie omnivoră, se hrănește mai ales cu materie vegetală (rădăcini, frunze, semințe, fructe) dar consumă și hrană animală, ca insecte, viermi, broaște, ouă și pui de pasăre, mamifere mici etc. În migrație poposește în cârduri mari pe terenuri arabile, aici hrănindu-se cu excedentele rămase în urma recoltării porumbului, ce prezintă o importanță mare pentru cocori.

Reproducere

E o specie monogamă și teritorială. Cuibul, alcătuit dintr-o movilă de vegetație, este amplasat pe pământ, în apropierea apei. Ambii parteneri se implică în construirea cuibului, pe care îl pot utiliza mai mulți ani, la rând. Perioada de cuibărire începe la sfârșitul lunii aprilie. Femela depune de obicei două ouă, care sunt incubate 28-31 de zile, de către ambii părinți.

Migrație

Cu două decenii în urmă specia era migratoare pe întreaga zonă de distribuție. Întreaga populație Europeană ierna în Peninsula Iberică și în nordul Africii. Indivizii cuibăritoari din nordul Scandinaviei până la Suedia, Norvegia, Germania, Franța și Cehia migrează pe traseul atlantic, spre cartierele de iernare din Franța și Spania. Populațiile din Finlanda, țările baltice și din nord-vestul Rusiei migrează pe traseul baltic-maghiar, spre cartierele de iernare în nord-estul Africii, în regiunile între Tunisia și Sudan. Populațiile mici din Insulele Britanice și Belgia sunt sedentare. Populațiile care au iernat în trecut în Extremadura, în Spania, deja iernează în Franța. Modificări similare au avut loc și în traseul de migrație baltic-maghiare, în ultimii ani grupuri mari iernând în Ungaria. Fenomenul acesta este corelat cu deplasarea zonelor de iernare mai

spre nord, ca urmare a schimbărilor climatice. Migrația de toamnă se desfășoară între lunile august-decembrie iar divizii sosesc din cartierele de iernare în luna aprilie.

Distribuție

E răspândit în centrul și nordul Eurasiei, unde cuibărește cea mai mare parte a populației. A fost înregistrat un declin semnificativ în perioada 1970-1990, deși după anii '90 tendința a fost crescătoare. Populația Europeană a fost estimată la 74 000-110 000 perechi. În România, cuibărirea speciei este incertă, iar efectivele migratoare sunt estimate la 200-700 exemplare.

Metode folosite

- Observații nesistematice

Efective și distribuție în sit

Cocorul este listat ca specie migratoare în Formularul standard. Prin observații nesistematice am notat 67 indivizi în timpul migrației, din care estimăm 30-70 exemplare migratoare pe situl ROSPA0144 Uivar - Dinaș.

Factori de risc și elemente de conflict între păsări și populația locală

- Incendierea stufărișurilor
- Scăderea nivelului de apă din bălți, lacuri și canale
- Depozitarea deșeurilor menajere
- Eutrofizarea apei

Măsuri de management

- Menținerea suprafeței luciului de apă
- Menținerea nivelului de apă în bălți, lacuri și canale
- Interzicerea depozitării gunoaielor în zona apelor

Bibliografie

BirdLife International (2015). *European Red List of Birds*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.

Bruun, B., Delin, H., Svensson, L., Singer, A., & Zetterström, D. (1999). *Păsările din România și Europa. Determinator ilustrat*. (Hamlyn Guide, Ed.). Octopus Publishing Group Ltd.

Csörgő, T., Karcza, Z., Halmos, G., Magyar, G., Gyurácz, J., Szép, T. & Schmidt, E. (2003). *Magyar madárvonulási atlasz. Journal fur Ornithologie*. Budapest: Kossuth Kiadó.

Societatea Ornitologică Română/BirdLife International și Asociația pentru Protecția Păsărilor și a Naturii „Grupul Milvus” (2015) *Atlas al speciilor de interes comunitar din România*. București. Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor – Direcția Biodiversitate.

Mullarney, K., Svensson, L., Zetterstrom, D. & Grant, P. J. (1999). *Collins Bird Guide*. Collins.

Ujhelyi, P. (Ed.). (2005). *Élővilág enciklopédia I. - A Kárpát-medence állatai*. Budapest: Kossuth Kiadó.

Piciorong (*Himantopus himantopus*)

Descriere și identificare

Piciorongul e o specie limicolă caracteristică, cu ungimea corpului de 33-36 cm, anvergura aripilor de aproximativ 75 cm, iar greutatea variază între 150-210 g. Specia este greu de confundat datorită picioarelor foarte lungi și subțiri. Penajul este alb, în afara aripilor și al spatelui, care prezintă un colorit negru. Picioarele sunt roșii, iar ciocul este negru și drept. Masculul are spatele negru, femela cu nuanțe maronii.

Habitat

Cuibărește în zone temperate și calde. E prezent în zonele cu ape puțin adânci, ape interioare și coaste marine, în mlaștini și lagune. Preferă zonele de șes, apele stătătoare, bogate în nevertebrate. Preferă să cuibărească pe locuri înconjurate de apă și, dacă este posibil, pe insulițe sau pe movile mici, în apă.

Hrană

Consumă o mare varietate de hrană, în special insecte (coleoptere, hemiptere, trichoptere, diptere etc.), dar și moluște, păianjeni, crustacee, viermi, ouă de broaște, pești mici, icre de pești și câteodată semințe. Caută după hrană în ape mai adânci unde celelalte limicole nu ajung.

Reproducere

E o specie monogamă și cuibărește în colonii mici, de 2-50 perechi. Cuiburile sunt amplasate într-o adâncitură mică la nivelul solului, foarte aproape de apă, dar preferabil pe insule sau movile mici, în apă puțin adâncă. Cuibul este căptușit cu fire de iarbă. Dacă nivelul apei crește, indivizii ridică înălțimea cuibului, pentru a asigura protecția ouălor. Perioada de cuibărire se desfășoară între sfârșitul lunii aprilie și luna iunie. Femela depune 3-4 ouă, perioada de incubație durează cam 25-26 de zile și e asigurată de ambii parteneri. Puii devin independenți la 28-32 de zile după eclozare. Cu îngustarea zonelor de cuibărire originale și naturale, ca lacurile sărate și mlaștinile, a scăzut numărul perechilor cuibăritoare, dar mulțumită adaptabilității speciei, recent cuibărește mai ales în heleștee, în zonele inundate, câmpuri de orez, lacuri de epurare etc.

Migrație

Populația Europeană migrează, teritoriile de iernare sunt pe coastele Africii de Vest, distribuite de la Sahel până la Marea Roșie. Populațiile din Spania, Franța și din Africa sunt sedentare, de asemenea și cele din Anglia. Migrația de toamnă se desfășoară între lunile august-septembrie, și revin din cartierele de iernare la mijlocul lunii martie-aprilie.

Distribuție

Specia este larg răspândită la nivelul Europei, cu excepția țărilor nordice. Populația europeană e estimată la 37 000-64 000 de perechi, iar cea din România este de 900-2 000 de perechi.

Metode folosite

- Recensământul speciilor cuibăritoare în habitate umede
- Evaluarea efectivelor migratoare ale păsărilor acvatice
- Observații nesistematice

Efective și distribuție în sit

Este menționată ca specie cuibăritoare în Formularul standard. Datorită faptului că perioada de evaluare a păsărilor acvatice cuibăritoare a coincis cu perioada evaluării păsărilor acvatice migratoare, în consecința perioadei de cuibărit, în cazul piciorongului am utilizat date culese prin evaluarea păsărilor acvatice migratoare pentru estimarea exemplarelor migratoare de piciorong. Am observat 121 indivizi prin metoda păsări acvatice cuibăritoare, 2 prin acvatice migratoare și 18 prin observații nesistematice (Figura 28.). Pe baza datelor estimăm 9-12 perechi cuibăritoare.

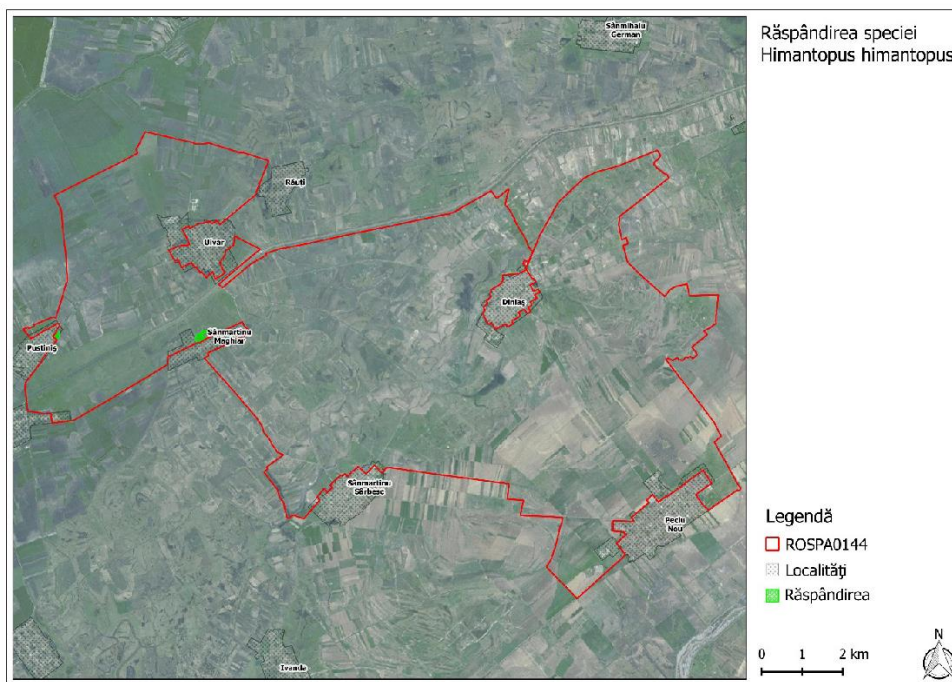


Figura 28. Răspândirea piciorongului pe situl ROSPA0144 Uivar-Diniaș.

Factori de risc și elemente de conflict între păsări și populația locală

- Incendierea stufărișurilor
- Scăderea nivelului de apă din bălți, lacuri și canale
- Depozitarea deșeurilor menajere
- Eutrofizarea apei

Măsuri de management

- Menținerea suprafeței luciului de apă
- Menținerea nivelului de apă în bălți, lacuri și canale
- Interzicerea depozitării gunoaielor în zona apelor

Bibliografie

BirdLife International (2015). *European Red List of Birds*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.

Bruun, B., Delin, H., Svensson, L., Singer, A., & Zetterström, D. (1999). *Păsările din România și Europa. Determinator ilustrat*. (Hamlyn Guide, Ed.). Octopus Publishing Group Ltd.

Csörgő, T., Karcza, Z., Halmos, G., Magyar, G., Gyurácz, J., Szép, T. & Schmidt, E. (2003). *Magyar madárvonulási atlasz. Journal fur Ornithologie*. Budapest: Kossuth Kiadó.

Societatea Ornitologică Română/BirdLife International și Asociația pentru Protecția Păsărilor și a Naturii „Grupul Milvus” (2015). *Atlas al speciilor de interes comunitar din România*. București. Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor – Direcția Biodiversitate.

Ujhelyi, P. (Ed.). (2005). *Élővilág enciklopédia I. - A Kárpát-medence állatai*. Budapest: Kossuth Kiadó.

Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*)

Descriere și identificare

Sfrânciocul roșiatic are lungimea medie a corpului 17 cm, anvergura aripii de 24-27 cm, și o greutate ce variază între 25-35 g. Specia manifestă dimorfism sexual.

Masculul are un cap cenușiu- deschis și prezintă o dungă neagră, bine pronunțată, la nivelul ochilor. Spatele și supraalarele sunt brun-ruginii, coada este neagră, cu două linii albe pe părțile laterale, iar târțița este cenușie.

Coloritul femelei este mai pal, iar dunga neagră de la nivelul ochilor, nu este reprezentată. Spatele este brun-închis, iar flancurile albe prezintă striții transversale de culoare maro-deschis. Capul și fruntea au un colorit brun, iar ceafa și târțița gri-deschis.

Juvenilii sunt asemănători femelelor, remarcându-se însă prin strițiile de la nivelul capului.

Habitat

Preferă zonele deschise, de pășune, cu multe tufișuri și mărăcinișuri. Cuibărește în terenuri agricole, pășuni, în tufișurile luncilor abandonate (ca de exemplu în porumbel, păducel, măceș etc.) Preferă zona colinară (climatul temperat, mediteraneean și de stepă), dar apare de la câmpie până în zone muntoase joase, la o altitudine maximă de 1.700 m. Cuibărește și pe marginea pădurilor sau în luminișuri, însă evită pădurile închise. Este cel mai des observat în repaus, la nivelul liniilor de tensiune, sau pe arborii de la marginea drumurilor, de unde survolează zona în căutarea hranei. De asemenea, necesită menținerea caracterului mozaicat al habitatului, cu prezența pălcurilor de copaci și a arbuștilor în zonele deschise.

Hrană

Sfrânciocul roșiatic se hrănește aproape exclusiv cu insecte mari (lăcuste, greier, cărăbuș etc.), consumând, ocazional, și șopârle sau mamifere mici (rozătoare). Câteodată vânează puii speciilor de păsări mai mici, aflați încă în cuib. Vânează stând la pândă, pe o tufă sau stâlp. Odată selectată prada, plonjează către acesta și o prinde în zbor. Caracteristic speciilor de sfrâncioc, fixează surplusul de pradă în spini, pentru zile când hrana este mai puțin disponibilă.

Reproducere

E o specie monogamă și teritorială. Perechile cuibăresc la o distanță de 100-300 m unele de celelalte. Cuibul e amplasat în tufe sau pe arbori mici, la o înălțime de până la 2 m. E construit din materiale vegetale și căptușit cu iarbă și mușchi, de către ambii parteneri. Perioada de cuibărire începe la mijlocul lunii mai, femela depunând în mod obișnuit 4-7 ouă. Incubația durează

aproximativ 14-16 de zile, fiind asigurată numai de femelă, care e hrănită de mascul în tot acest timp. Puii devin independenți la 3-4 de săptămâni după eclozare.

Migrație

Sfrânciocul roșiatic migrează în buclă, și în „pâlnie”, ceea ce înseamnă că, populația din vestul Europei zboară la început spre est, populația nordică zboară spre Sud, iar populația din est se deplasează spre sud-vest. Specia iernează în Africa de Sud și Sud-est. Migrația de toamnă începe devreme, chiar după încheierea cuibăritului, între a doua jumătate a lunii iulie și sfârșitul lunii august. Juvenilii părăsesc teritoriile de cuibărire cu o lună în urma adulților. La nivelul teritoriului de cuibărit, indivizii nu acumulează rezerve suficiente de grăsime, pentru a ajunge în Africa. De aceea, păsările staționează o vreme, într-un teritoriu important de odihnă, pentru a acumula rezervele necesare migrației. Aceste zone sunt reprezentate de coastele Mării Negre și insulele din Marea Egee, pentru exemplarele din Europa. Revin în teritoriile de cuibărit la începutul lunii mai.

Distribuție

Specia e larg răspândită peste tot în Europa, cu excepția țărilor nordice, sudul și centrul Peninsulei Iberice și multe din insulele din Marea Mediterană. Populația europeană e estimată la 6.300 000-13 000 000, iar cea din România variază între 1.600 000-3.600 000 de perechi.

Metode folosite

- Recensământul speciilor cuibăritoare în habitate deschise prin cartare teritorială
- Recensământul speciilor cuibăritoare în habitate umede
- Evaluarea efectivelor migratoare ale păsărilor acvatice
- Observații nesistematice

Efective și distribuție în sit

Este menționat ca specie cuibăritoare în Formularul standard. Au fost notați 17 indivizi prin observații nesistematice, 2 prin metoda acvatice migratoare, 16 prin metoda acvatice cuibăritoare, observând specia în 6 pătrate prin metoda cartării teritoriilor (Figura 29.). Folosind densitățile perechilor, obținute din aceste pătrate, am calculat densitatea perechilor pe hectar. Densitatea sfrânciocului roșiatic în situl Lunca Barcăului este estimat la 0.00273 pereche/ha (SD 0.00182), ceea ce înseamnă 9-46 perechi în total.

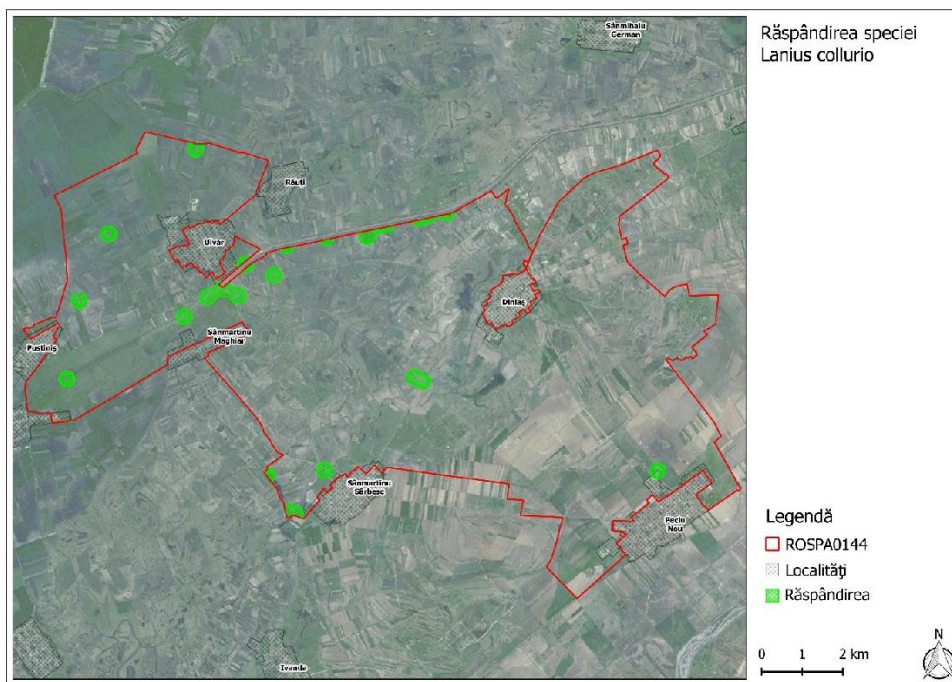


Figura 29. Răspândirea sfrânciocului roșiatic pe situl ROSPA0144 Uivar-Diniaș.

Factori de risc și elemente de conflict între păsări și populația locală

- Extindere intravilanului și terenurilor arabile
- Dispariția bălților temporare pe pajiști
- Modificarea compoziției naturale a speciilor de plante în pajiști
- Suprapășunarea pajiștilor
- Dispariția arborilor
- Incendierea
- Folosirea excesivă a pesticidelor și a îngrășămintelor
- Vânătoarea ilegală
- Numărul mare de câini ciobănești

Măsuri de management

- Menținerea suprafeței actuale a pajiștilor
- Managementul pajiștilor prin pășunat și / sau cosit
- Menținerea bălților temporare pe pajiști
- Pășunatul pajiștilor cu intensitate între 0.3-1 UVM

Bibliografie

BirdLife International (2015). *European Red List of Birds*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.

Csörgő, T., Karcza, Z., Halmos, G., Magyar, G., Gyurácz, J., Szép, T., & Schmidt, E. (2003). *Magyar madárvonulási atlasz. Journal fur Ornithologie*. Budapest: Kossuth Kiadó.

Societatea Ornitologică Română/BirdLife International și Asociația pentru Protecția Păsărilor și a Naturii „Grupul Milvus” (2015). *Atlas al speciilor de interes comunitar din România*. București. Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor – Direcția Biodiversitate.

Mullarney, K., Svensson, L., Zetterstrom, D. & Grant, P. J. (1999). *Collins Bird Guide*. Collins.

Ujhelyi, P. (Ed.). (2005). *Élővilág enciklopédia I. - A Kárpát-medence állatai*. Budapest: Kossuth Kiadó.

Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*)

Descriere și identificare

Sfrânciocul cu frunte neagră este o pasăre cântătoare de talie medie, cu lungimea corpului de 20 cm. Este asemănător sfrânciocului mare, însă de dimensiuni reduse. Capul și spatele prezintă un colorit gri, masca neagră de la nivelul ochilor fiind pronunțată și extinsă pe frunte, iar ciocul este mai gros și scurt. Pieptul, abdomenul, flancurile și regiunea anală ale adultului sunt alb-roz. Coadă și fața superioară a aripii sunt negre, baza albă a remigelor primare formând o dungă lată pe aripă, mai lată decât cea a sfrânciocului mare. Sexele sunt asemănătoare. Din penajul juvenililor lipsește nuanța roz, creștetul și spatele sunt dungate cu gri-închis, remigele și tectricele au marginile deschise, și ciocul este maroniu, cu vârful negru.

Habitat

Trăiește în zonele cu climat temperat, mediteranean și de stepă. Este favorizat în zonele calde, de câmpie, dar poate fi prezent și la altitudini de până la 900 m. Cuibărește în regiuni deschise, cu copaci izolați și tufișuri. De cele mai multe ori îl întâlnim pe terenuri agricole și pășuni, unde cuibărește în pâlcuri sau șiruri de arbori. O mare parte a populației din România cuibărește pe aliniamentele de plop, de-a lungul drumurilor, cu terenuri arabile sau pajiști adiacente. Uneori se stabilește în livezi, plantații de conifere sau viță-de-vie. Este esențială prezența arborilor, stâlpilor, cablurilor electrice, etc, de unde poate veghea împrejurimile în căutarea hranei. Specia evită pădurile închise și zonele montane.

Hrană

Hrana este alcătuită aproape exclusiv din insecte, preferând mai ales coleopterele. Vânează stând la pândă, pe vârful unei tufe, arbori sau de pe un stâlp. Adeseori capturează și insecte zburătoare. Uneori consumă și micromamifere, șopârle, păsări sau chiar fructe (mure, porumbele etc.).

Reproducere

Specia poate cuibări în perechi solitare sau în colonii mici de câteva (2-10) perechi. Perechile se pot forma încă în regiunile de iernat sau în cursul migrației de primăvară. În timpul formării perechilor pot exista conflicte între masculii rivali. Luptele crâncene sunt rare, în majoritatea cazurilor au loc doar lupte demonstrative. Masculul se apropie de femelă cântând, cu capul

ridicat, penele umflate, mișcând și scuturând coada. După aceea, se înclină cu coada deschisă de mai multe ori. Oferirea hranei ca și cadou nupțial este un gest foarte frecvent la această specie. Cuibul este construit de ambele sexe în coronamentul arborilor. Când cuibărește în colonii, deseori sunt mai multe cuiburi pe același copac. Cele 5-6 (3-9) ouă sunt depuse la sfârșitul lunii mai sau la începutul lunii iunie, iar incubarea durează 15-16 zile, fiind realizată, cu rare excepții, doar de femelă. Puii sunt hrăniți de ambele sexe timp de 16-19 zile și devin independenți la vârsta de aproximativ o lună, după care părăsesc teritoriul părinților.

Migrație

Este o specie migratoare, de distanță lungă. Iernează în zonele aride din sudul Africii, cu arbori Acacia. Migrația de toamnă începe la sfârșitul lunii august și se întoarce în zonele de cuibărit la începutul lunii mai.

Distribuție

Cuibărește în majoritatea țărilor europene, cu climat temperat cald. Populații importante se regăsesc în România, Rusia și Turcia. În țara noastră manifestă o distribuție relativ uniformă, în zona de câmpie și zona colinară, lipsind în zonele montane. Populația europeană este undeva între 620 000-1 500 000 perechi, iar efectivele din România sunt estimate la 65 000-130 000 perechi, conform Raportului național al României întocmit pe Directiva Păsări (CNDD 2013).

Metode folosite

- Recensământului păsărilor cuibăritoare în colonii

Efective și distribuție în sit

Sfrânciocul cu frunte neagră apare în SDF-ul sitului ca specie cuibăritoare.

Efectivele cuibăritoare ale speciei din acest sit au fost evaluate parțial în cadrul „Recensământului păsărilor cuibăritoare în colonii”, pe baza metodelor descrise în capitolul care relatează acest tip de recensământ, dar diferite date au fost culese și în cadrul altor metodologii, precum Cartarea teritoriilor, Recensământul speciilor acvatice, dar și observații nesistematice.

În 2015 specia a fost observată în sit de 18 ori, însumând în total 25 exemplare (Figura 30.). Numărul mic al observațiilor, respectiv distribuția punctiformă a speciei, la nivelul sitului, nu permite prelucrarea statistică a datelor, astfel nu putem determina cu exactitate numărul perechilor cuibăritoare din sit. Luând în considerare caracteristicile sitului, estimăm populația cuibăritoare din sit la 18-25 perechi. De menționat că, odată cu tăierea plopilor dintre Sânmartinu Sârbesc și Peciu Nou, respectiv Uivar- Pustiniș, numărul perechilor cuibăritoare în sit a scăzut.

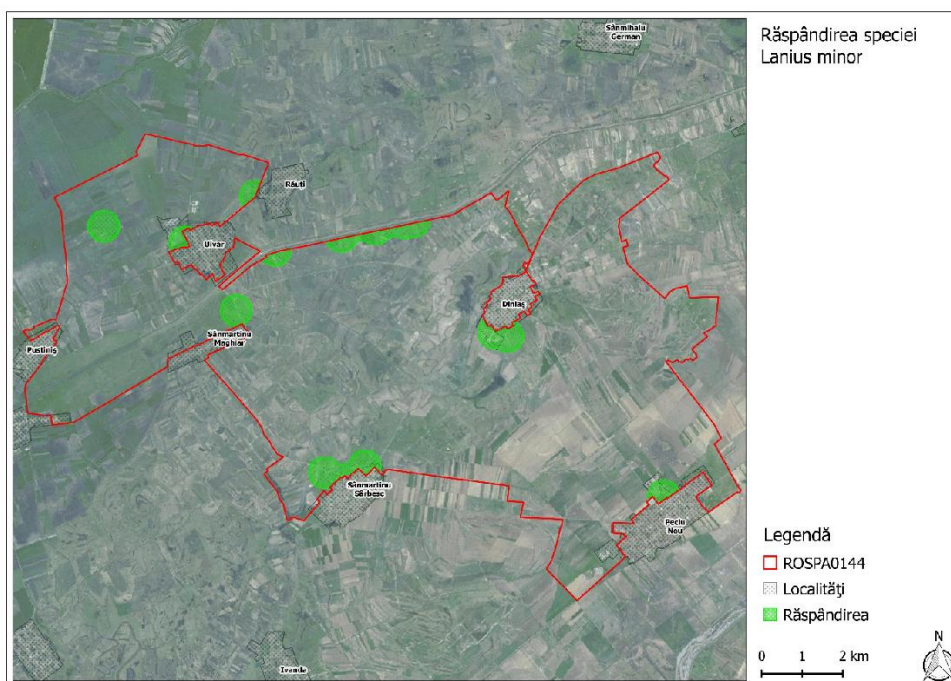


Figura 30. Răspândirea sfrânciocului cu frunte neagră pe situl ROSPA0144 Uivar-Diniaș.

Factori de risc și elemente de conflict între păsări și populația locală

- Degradarea habitatelor de hrănire prin transformarea pajiștilor în teren arabil, culturi energetice sau realizarea parcurilor fotovoltaice
- Degradarea habitatelor de hrănire prin suprapășunatul pajiștilor și prin erodarea solului datorită pășunatului pe timp de iarnă
- Degradarea habitatelor de hrănire prin incendierea pajiștilor
- Degradarea habitatelor de hrănire prin folosirea pesticidelor, insecticidelor și erbicidelor
- Degradarea habitatelor de cuibărit prin tăierea arborilor și arbuștilor
- Creșterea gradului de mortalitate în urma electrocutării păsărilor pe liniile electrice aeriene de medie tensiune, respectiv în urma coliziunii cu mașini

Măsuri de conservare

- Asigurarea habitatelor de hrănire de calitate prin asigurarea și promovarea pachetelor de agromediu
- Asigurarea habitatelor de hrănire de calitate prin prevenirea suprapășunatului și a

pășunatului pe timp de iarnă, a incendiilor pajiștilor

- Asigurarea habitatelor de hrănire de calitate prin prevenirea transformării pajiștilor în teren arabil, culturi energetice sau realizarea parcurilor fotovoltaice pe acestea
- Asigurarea habitatelor de cuibărit prin prevenirea tăierilor legale și ilegale de arbori și arbuști, respectiv suplimentarea locurilor disponibile pentru cuibărit prin realizarea și stimularea realizării plantațiilor de arbori respectiv șirurilor de arbori și arbuști
- Reducerea ratei de mortalitate prin izolarea LEA de medie tensiune

Bibliografie

Burfield, I.; Van Bommel, F. (2004). *Birds in Europe: Population Estimates, Trends and Conservation Status* (Birdlife Conservation).

CNDD (2013). Sistemul național de gestiune și monitorizare a speciilor de păsări din România în baza articolului 12 din Directiva Păsări – cod proiect SMIS-CSNR 36586, conform Ordinului Ministrului Mediului și Padurilor nr. 2901 din 16.12.2011.

Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*)

Descriere și identificare

Lungimea corpului este de 58-65 cm, anvergura aripii este de 105-112 cm, iar greutatea variază între 500-800 g. Coloritul penajului, pe partea dorsală și pe cap este negru, aripile sunt cenușii, iar pieptul și burta au o culoare albă. La nivelul capului prezintă 2-3 pene lungi (17-25 cm) și albe. Juvenilii au penajul brun, cu pete mai deschise.

Habitat

Preferă zonele umede cu vegetație abundentă și palustră, malul cursurilor de ape, a lacurilor, bălților și zonele lagunare. Cuibărește, de asemenea, în heleștee, canale cu vegetație și apă puțin adâncă și iazuri. În apropierea apelor necesită prezența sălciilor, a pădurilor de luncă, sau plantațiilor de plop, pentru locuri de cuibărit.

Hrană

Vânează așteptând la pândă, pe malul apei. Hrana e alcătuită mai ales din pești mici, moluște, lipitori, amfibieni și larvele lor, dar consumă și insecte acvatice. Vânează mai ales la sfârșitul zilei, în perioada crepusculară.

Reproducere

E o specie monogamă, cuibărind în colonii monospecifice sau mixte, alături de egrete mici, stârci, cormorani mici. Cuibul e amplasat în cea mai sigură locație, în jurul coronamentului copacilor, fiind construit din crengi și stuf, de către ambii parteneri. Perioada de cuibărire începe la începutul lunii aprilie. Femela depune 2-3 ouă, care sunt incubate timp de 21-22 de zile, de către ambii părinți. Puii devin independenți la 50-60 de zile după ecloazare, și până atunci sunt îngrijiți și hrăniți de ambii părinți. Uneori, se întâmplă ca părinții să hrănească și puii cuiburilor vecine, când aceștia cerșesc hrană, deoarece nu își recunosc vocea propriilor pui.

Migrație

Este o specie migratoare, 1% din populația europeană iernând în zona mediteraneană. În cazul juvenililor, după perioada de cuibărit începe o perioadă de dispersie spre Est. Indivizii cuibăritori, din vestul Europei, ajung în Africa trecând peste Gibraltar și Sicilia. Majoritatea po-

pulației ierneză în Africa subsahariană, și doar o mică parte mai spre Est. Părăsesc teritoriile de cuibărit în octombrie și revin din cartierele de iernare la jumătatea lunii martie.

Distribuție

E răspândit mai ales în zonele temperate, tropicale și subtropicale din Europa, Asia, America de Nord, cea de Sud și Africa, lipsește din zonele reci și din Australia. Populația europeană e estimată la 63 000-87 000, iar cea din România variază între 4 000-8 000 perechi.

Metode folosite

- Evaluarea efectivelor migratoare ale păsărilor acvatice
- Observații nesistematice

Efective și distribuție în sit

Sâtrcul de noapte este listat ca specie migratoare în Formululul standard. În cadrul observațiilor nesistematice, au fost semnalate 31 exemplare, iar prin metoda acvatice migratoare, au fost observate 3 exemplare. Estimăm 20-34 indivizi în migrație.

Factori de risc și elemente de conflict între păsări și populația locală

- Incendierea stufărișurilor
- Scăderea nivelului de apă din bălți, lacuri și canale
- Depozitarea deșeurilor menajere
- Eutrofizarea apei

Măsuri de management

- Menținerea suprafeței luciului de apă
- Menținerea nivelului de apă în bălți, lacuri și canale
- Interzicerea depozitării gunoaielor în zona apelor

Bibliografie

BirdLife International (2015). *European Red List of Birds*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.

Bruun, B., Delin, H., Svensson, L., Singer, A., & Zetterström, D. (1999). *Păsările din România și Europa. Determinator ilustrat*. (Hamlyn Guide, Ed.). Octopus Publishing Group Ltd.

Csörgő, T., Karcza, Z., Halmos, G., Magyar, G., Gyurácz, J., Szép, T., & Schmidt, E. (2003). *Magyar madárvonulási atlasz. Journal fur Ornithologie*. Budapest: Kossuth Kiadó.

Societatea Ornitologică Română/BirdLife International și Asociația pentru Protecția Păsărilor și a Naturii „Grupul Milvus” (2015). *Atlas al speciilor de interes comunitar din România*. București. Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor – Direcția Biodiversitate.

Ujhelyi, P. (Ed.). (2005). *Élővilág enciklopédia I. - A Kárpát-medence állatai*. Budapest: Kossuth Kiadó.

Bătăuș (*Philomachus pugnax*)

Descriere și identificare

Bătăușul e o limicolă de talie medie, cu lungimea corpului de 26-30 cm, la mascul și 20-24 cm la femelă. Anvergura aripilor este de 54-60 cm. Masculul cântărește 130-230 g, iar femela între 70-150 g. Masculul se remarcă printr-un penaj nupțial deosebit. Pieptul și capul prezintă colorit negru-cărămiziu, partea de jos a corpului fiind albă, cu pete negre la nivelul pieptului. Smocurile și gulerul variază, de la alb, ruginiu, până la brun-roșiatic și negru. În timpul iernii ambele sexe au penaj asemănător. Capul este gri-marونیu, gâtul lung, iar ciocul portocaliu, cu vârful negru, este puțin curbat. Picioarele sunt de culoare portocalie.

Habitat

Specia cuibărește în habitate de tundră, de la limita pădurilor până la coasta Oceanului Arctic. Este prezentă în zone umede, mlaștini, lacuri artificiale și pajiști umede din zone arctice și subarctice, pe dealuri aride și versanți cu tufișuri de sălcii sau mesteacăn, dar și în zonele boreale și temperate. Preferă un climat răcoros, dar nu foarte umed.

Hrană

Hrana este alcătuită mai ales din insecte (coleptere, diptere, efemeroptere, lăcuste) și larvele acestora, amfibieni, pești mici, moluște, viermi. În afara perioadei de cuibărire, specia consumă hrană vegetală (semințe, bace, boabe de orez). Pentru a se hrăni, indivizii vizitează zone litorale, delte, mlaștini sărate și zone umede de câmpie.

Reproducere

Este o specie poligamă. În perioada de împerechere masculul adoptă un penaj spectaculos, dezvoltând un guler din pene, în jurul gâtului. Între masculi există lupte simultane, reprezentând un ritual de impresionare a femelelor, în zone numite arene. Gulerul prezintă o colorație variată, de la un mascul la altul, culoarea având un rol important în societatea bătăușilor: indivizii cu guler alb sau deschis sunt așa numiții masculi-însoțitori sau sateliți, care stau în jurul teritoriilor de rotit ale masculilor cu guler închis (negru sau ruginiu), sporindu-și șansele la împerechere. Masculii cu guler închis la culoare sunt masculi teritoriali independenți, aceștia apărând mai puternici în ochii femelelor, datorită prezenței subordonate a masculilor-însoțitori. Cuiburile sunt amplasate pe sol într-o scobitură mică, în vegetația înaltă. În Europa de Nord și Vest perioada de cuibărire începe cu luna mai. Femela depune 2-4 ouă, pe care le incubează, singură, timp de 20-23 de zile.. Puii devin independenți la 25-28 de zile după eclozare.

Migrație

Specia este migratoare pe distanțe lungi. Masculii părăsesc teritoriile de cuibărit la sfârșitul lunii iunie-începutul lunii iulie, femelele spre jumătatea lui iulie iar juvenilii pleacă ultimii, la începutul lunii august. Populația din estul Europei migrează pe o direcție sud-vestică, între sfârșitul lunii iulie- mijlocul lunii septembrie. Bătăușii ierneză în Africa subsahariană, unii ajung chiar în Africa de Sud, și doar o mică parte a populației ierneză în Europa de Vest și în zona mediteraneană. Femelele migrează mai spre sud decât masculii și juvenilii. Revin din cartierele de iernare între lunile februarie-aprilie.

Distribuție

Specia are o distribuție Palearctică, cuibărind în nord-vestul Europei, în partea nordică a Eurasiei până la Peninsula Chukotsky din Siberia. Populația europeană este estimată la 200 000-510 000 perechi. În România efectivul care poate fi văzut în pasaj este de 35 000- 100 000 indivizi.

Metode folosite

- Evaluarea efectivelor migratoare ale păsărilor acvatice
- Recensământul speciilor cuibăritoare în habitate umede
- Observații nesistematice

Efective și distribuție în sit

Specia este listată ca migratoare în Formularul standard. Din cauza că perioada de evaluare a păsărilor acvatice cuibăritoare coincide cu perioada evaluării de păsări acvatice migratoare, în ciuda perioadei de cuibărit, în cazul bătăușului am utilizat date culese prin evaluarea păsărilor acvatice migratoare, pentru estimarea exemplarelor migratoare de bătăuș. Au fost notate 69 exemplare prin metoda acvatice migratoare, 227 prin acvatice cuibăritoare și 53 prin observații nesistematice. Așadar am estimat între 250-300 indivizi în migrație.

Factori de risc și elemente de conflict între păsări și populația locală

- Incendierea stufărișurilor
- Scăderea nivelului de apă din bălți, lacuri și canale
- Depozitarea deșeurilor menajere
- Eutrofizarea apei

Măsuri de management

- Menținerea suprafeței luciului de apă
- Menținerea nivelului de apă în bălți, lacuri și canale
- Interzicerea depozitării gunoaielor în zona apelor

Bibliografie

BirdLife International (2015). *European Red List of Birds*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.

Csörgő, T., Karcza, Z., Halmos, G., Magyar, G., Gyurácz, J., Szép, T., & Schmidt, E. (2003). *Magyar madárvonulási atlasz. Journal fur Ornithologie*. Budapest: Kossuth Kiadó.

Societatea Ornitologică Română/BirdLife International și Asociația pentru Protecția Păsărilor și a Naturii „Grupul Milvus” (2015). *Atlas al speciilor de interes comunitar din România*. București. Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor – Direcția Biodiversitate.

Mullarney, K., Svensson, L., Zetterstrom, D. & Grant, P. J. (1999). *Collins Bird Guide*. Collins.

Ujhelyi, P. (Ed.). (2005). *Élővilág enciklopédia I. - A Kárpát-medence állatai*. Budapest: Kossuth Kiadó.

Turturică (*Streptopelia turtur*)

Descriere și identificare

Specia se poate observa rar, fiind timidă, o prezență mai neobișnuită la nivelul localităților. Are o lungime corporală de 26-31 cm, avergura aripilor de 47-55 cm și o greutate ce variază între 85-170 g. Pe gât prezintă o pată întunecată, formată din dungi negre și albe. Ventral, are un abdomen alb, tectrice alare maro-galbene, ruginii, și scapulare cu pete negre. Coadă este întunecată, cu o dungă albă terminală.

Habitat

Este prezentă la altitudini mai joase, până la o înălțime de 1.800 m, în pădurile de foioase cu arbori înalți și subarbori, în zone cu arbori bătrâni. Preferă pădurile de deal și câmpie, rariștile și lizierile, aflate în apropierea terenurilor agricole.

Hrană

Are o dietă bazată pe semințe. Spre finalul perioadei de vară, înaintea migrației, vizitează în grupuri mari, terenurile agricole, în special de floarea soarelui. Hrana este adunată pe sol, mai rar între crengi.

Reproducere

Turturica este o specie monogamă, cuplurile formându-se încă în cartierele de iernare. Perioada de cuibărire începe la sfârșitul lunii aprilie, începutul lunii mai. Cuibul este construit pe arbori, din crengi ancorate la bifurcația câtorva ramuri ale arborelui. Femela depune doar 2 ouă, iar perioada de incubație durează aproximativ 14-17 zile, fiind asigurată de ambii parteneri. Puii sunt hrăniți cu „lapte de gușă”, apoi cu diferite vegetale.

Migrație

Este o specie migratoare, iernând în zonele tropicale ale Africii, în regiunile semi-deșertice și savane. Migrația de toamnă se desfășoară între lunile august-septembrie și revin din cartierele de iernare la sfârșitul lunii aprilie.

Distribuție

Specia cuibărește aproape peste tot în Europa, cu excepția țărilor nordice, dar și în Asia până în vestul Chinei și în nordul Africii. Populația europeană e relativ mare, estimată la 3 500 000-7 200 000. Efectivele din România sunt estimate la 120 000-300 000 perechi.

Metode folosite

- Observații nesistematice

Efective și distribuție în sit

Turturica este o specie migratoare în Formularul standard. Pe situl ROSPA0144 am observat numai un exemplar al speciei, în timpul migrației. Estimăm 1-2 indivizi migratoare.

Factori de risc și elemente de conflict între păsări și populația locală

- Extindere intravilanului și terenurilor arabile
- Dispariția bălților temporare pe pajiști
- Modificarea compoziției naturale a speciilor de plante în pajiști
- Suprapășunarea pajiștilor
- Dispariția arborilor
- Incendierea
- Folosirea excesivă a pesticidelor și a îngrășămintelor
- Vânătoarea ilegală
- Numărul mare de câini ciobănești

Măsurile de management

- Menținerea suprafeței actuale a pajiștilor
- Managementul pajiștilor prin pășunat și / sau cosit
- Menținerea bălților temporare pe pajiști
- Pășunatul pajiștilor cu intensitate între 0.3-1 UVM

Bibliografie

BirdLife International (2015). *European Red List of Birds*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.

Bruun, B., Delin, H., Svensson, L., Singer, A., & Zetterström, D. (1999). *Păsările din România și Europa. Determinator ilustrat*. (Hamlyn Guide, Ed.). Octopus Publishing Group Ltd.

Csörgő, T., Karcza, Z., Halmos, G., Magyar, G., Gyurácz, J., Szép, T., & Schmidt, E. (2003). *Magyar madárvonulási atlasz. Journal fur Ornithologie*. Budapest: Kossuth Kiadó.

Societatea Ornitologică Română/BirdLife International și Asociația pentru Protecția Păsărilor și a Naturii „Grupul Milvus” (2015). *Atlas al speciilor de interes comunitar din România*. București. Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor – Direcția Biodiversitate.

Ujhelyi, P. (Ed.). (2005). *Élővilág enciklopédia I. - A Kárpát-medence állatai*. Budapest: Kossuth Kiadó.

Fluierar de mlaștină (*Tringa glareola*)

Descriere și identificare

Pasăre cu lungimea corporală ce variază între 18-21 cm, prezintă anvergura aripilor de 35-39 cm și o greutate de 50-80 g. În ceea ce privește dimensiunile, specia se aseamănă cu fluierarul de zăvoi, însă picioarele sunt mai lungi. În general, penajul este de culoare cafeniu-brun, iar partea ventrală este albă. Primăvara apar pete albe dense, și dungi laterale la nivelul cozii.

Habitat

Specie caracteristică zonelor umede, se poate observa la nivelul lacurilor, mlaștinilor cu păduri și tufărișuri, dar și în pășuni umede.

Hrană

Păsărea se hrănește cu insecte, diverse larve, viermi, dar și crustacee, moluște, sau lipitori. Își procură hrană de la suprafața apei sau plimbându-se pe mal.

Reproducere

Fluierarul de mlaștină cuibărește în zona de tundră cu tufișuri și pășune umede. În România este o specie de pasaj, prezentă primăvara în aprilie-mai, și toamna în august-septembrie.

Migrație

Specie migratoare, iernează în latitudinile tropicale și subtropicale ale Africii, părăsind locurile de cuibărire la sfârșitul lunii iunie. Juvenilii urmăresc adulții cu o lună mai târziu. Revin din cartierele de iernare la sfârșitul lunii martie și începutul lunii aprilie.

Distribuție

Specia cuibărește în zonele nordice ale continentului european, cu o populație estimată la 763 000-1 520 000 perechi.

Metode folosite

- Evaluarea efectivelor migratoare ale păsărilor acvatice
- Recensământul speciilor cuibăritoare în habitate umede
- Observații nesistematice

Efective și distribuție în sit

Apare ca specie migratoare în Formularul standard. Au fost observați 96 de indivizi prin metoda acvatice cuibăritoare, 97 prin acvatice migratoare și 16 prin observații nesistematice. Estimăm 90-130 indivizi în migrație.

Factori de risc și elemente de conflict între păsări și populația locală

- Incendierea stufărișurilor
- Scăderea nivelului de apă din bălți, lacuri și canale
- Depozitarea deșeurilor menajere
- Eutrofizarea apei

Măsuri de management

- Menținerea suprafeței luciului de apă
- Menținerea nivelului de apă în bălți, lacuri și canale
- Interzicerea depozitării gunoaielor în zona apelor

Bibliografie

BirdLife International (2015). *European Red List of Birds*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.

Csőrgő, T., Karcza, Z., Halmos, G., Magyar, G., Gyurácz, J., Szép, T., & Schmidt, E. (2003). *Magyar madárvonulási atlasz. Journal fur Ornithologie*. Budapest: Kossuth Kiadó.

Mullarney, K., Svensson, L., Zetterstrom, D. & Grant, P. J. (1999). *Collins Bird Guide*. Collins.

Ujhelyi, P. (Ed.). (2005). *Élővilág enciklopédia I. - A Kárpát-medence állatai*. Budapest: Kossuth Kiadó.

Propunere de monitorizare

Evaluarea efectivelor speciilor pe parcursul anilor 2014-2015 pe aria protejată reprezintă un prim pas deosebit de important pentru a avea o imagine despre starea actuală a populațiilor de păsări care cuibăresc, migrează sau ierneză pe acest sit. Însă pentru a urmări efectele Planului de management și a avea o imagine anuală despre starea anuală a populațiilor de păsări listate în Formularul standard al sitului (Tabel 25.), recomandăm urmărirea unui protocol de monitorizare anuală (Tabel 26.). Din experiența acumulată pe parcursul acestui proiect, din punct de vedere logistic și a siguranței (de exemplu la transectele nocturne) propunem ca monitorizarea să fie bazată pe o echipă alcătuită din două persoane. Descrierea detaliată a metodelor amintite în Tabelul 25 se regăsește în capitolele anterioare. Metodele monitorizării sunt identice cu cele folosite în cadrul acestui proiect, singura diferență este efortul depus.

Tabel 36. Speciile listate în diferite categorii în Formularul standard al sitului ROSPA0144 Uivar - Dinaș.

Codul sitului	ROSPA0144
Cuibărit	<i>Anthus campestris</i> , <i>Ciconia ciconia</i> , <i>Circus pygargus</i> , <i>Coracias garrulus</i> , <i>Corvus frugilegus</i> , <i>Falco vespertinus</i> , <i>Himantopus himantopus</i> , <i>Lanius collurio</i> , <i>Lanius minor</i>
Pasaj	<i>Aquila pomarina</i> , <i>Ciconia ciconia</i> , <i>Ciconia nigra</i> , <i>Circaetus gallicus</i> , <i>Circus macrourus</i> , <i>Circus pygargus</i> , <i>Egretta garzetta</i> , <i>Falco vespertinus</i> , <i>Grus grus</i> , <i>Nycticorax nycticorax</i> , <i>Philomachus pugnax</i> , <i>Streptopelia turtur</i> , <i>Tringa glareola</i>

Figura 31. Metodele, numărul punctelor, transectelor, ieșirilor și a zilelor propuse pentru monitorizarea anuală a speciilor listate în Formularul standard al sitului ROSPA0144 Uivar - Dinaș.

Metodă	Nr. punct	Nr. iesiri	Zi pentru o echipă (2 pers)
Recensământul speciilor cuibăritoare în habitate umede	17	2	2
Evaluarea efectivelor migratoare ale păsărilor acvatice	17	2	2
Evaluarea distribuției speciilor de păsări prin efectuarea observațiilor în puncte fixe	12	2	2
Evaluarea efectivelor migratoare ale păsărilor răpitoare	3	2	3
Recensământul păsărilor cuibăritoare în colonii	6	2	2
Evaluarea migrației la vânturelul de seară (<i>Falco vespertinus</i>)	1	7	4



Titlul proiectului:
„Managementul ariilor protejate: ROSPA0067, ROSPA0103, ROSPA0113,
ROSPA0126, ROSPA0142, ROSPA0144 și ROSCI0390”

Beneficiar: Asociația „Grupul Milvus”



Inventarierea, cartarea și evaluarea stării de conservare a habitatului din situl ROSCI0390 Sărăturile Dinaș

Rezultate finale



Raport de cercetare elaborat în cadrul proiectului Managementul ariilor protejate: „ROSPA0067, ROSPA0103, ROSPA0113, ROSPA0126, ROSPA0142, ROSPA0144 și ROSCI0390”, finanțat prin Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), POS MEDIU - Axa prioritara 4, „Implementarea Sistemelor Adecvate de Management pentru Protecția Naturii”, contract de finanțare nr. 141030/17.06.2013

Beneficiar: Asociația „Grupul Milvus”

Specialiști și voluntari: Csathó András István, Gábos Ede, Macalik Kunigunda, Nagy Attila, Sándor Krisztina, Szabó D. Zoltán

Citare recomandată: Csathó, A.I., Gábos, E., Macalik, K., Nagy, A. (2015). Inventarierea, cartarea și evaluarea stării de conservare a habitatului din situl ROSCI0390 Sărăturile Dinaș Raport de cercetare realizat pentru Asociația „Grupul Milvus” în cadrul proiectului Managementul ariilor protejate: „ROSPA0067, ROSPA0103, ROSPA0113, ROSPA0126, ROSPA0142, ROSPA0144 și ROSCI0390”. Ocellus srl, Băgara, România.

Cuprins

1. Introducere	5
2. Material și metode	6
2.1. Habitate	6
2.2. Specii de cormofite	6
3. Rezultate	7
3.1. Habitate	7
3.1.1. Pajiști și mlaștini sărăturate panonice și ponto-sarmatice (Cod Natura 2000: 1530)	7
Asociații	9
Măsuri de management	13
3.1.2. Pajiști ponto-panonice de Festuca rupicola (Cod Natura 2000: 6250)	16
Asociație	17
Măsuri de management	18
3.2. Specii de cormofite	18
4. Propuneri de monitoring	80
5. Discuții	81
5.1. Habitate	81
5.2. Specii de cormofite	82
6. Propuneri de conservare	84
7. Propuneri de management	86
8. Bibliografie	87

1. Introducere

Sărăturile panonice se situează la limita de vest a sărăturilor stepelor eurasiatice, sunt cele mai întinse habitate de acest tip din Europa Centrală și de Est. Unicitatea și izolarea acestor habitate este subliniată de numărul mare a speciilor și subspeciilor endemice (FEKETE et al. 1997). Conform cercetărilor celor mai recente (MOLNÁR – MÁTÉ 2014) majoritatea sărăturilor panonice sunt habitate de origine primară, din timpul glaciațiunilor și nu habitate secundare, cum au fost considerate timp îndelungat.

Cenozele aparținând tipului de habitat „Pajiști și mlaștini sărăturate panonice și ponto-sarmatice” (Cod Natura 2000: 1530) din interiorul și imediata vecinătate a ariei protejate Natura 2000 „ROSCI0390 Sărăturile Dinaș” reprezintă una dintre teritoriile cu valoare conservativă deosebită aparținând acestui habitat din județul Timiș.

2. Material și metode

2.1. Habitate

Cu ocazia ieșirilor pe teren s-au identificat și cartat tipurile de habitate de importanță comunitară în cadrul sitului Natura 2000 „ROSCI0390 Sărăturile Dinaș”. S-a acordat atenție și subtipurilor de habitate, pe care le-am definit prin asociațiile prezente. Fragmentele de habitate de dimensiuni reduse apar pe hartă sub formă de puncte, pe baza coordonatelor definite cu ajutorul GPS. S-au adunat informații referitoare la folosința actuală a habitatelor, precum și asupra factorilor de periclitate locale.

2.2. Specii de cormofite

S-a editat lista cormoflorei sitului Natura 2000 ROSCI0390 Sărăturile Dinaș luat în studiu. Lista cuprinde subunitățile corespunzătoare ariei aferente localității Sânmihaiu Român și a celor două arii aferente localității Dinaș. În cazul fiecărei specii s-a estimat abundența pe o scară de 9 unități, după cum urmează:

1. ocazională
2. rară
3. rară-sporadică
4. sporadică
5. sporadică-frecventă
6. frecventă
7. foarte frecventă
8. comună
9. edificatoare

La fiecare specie se specifică habitatele din cadrul sitului în care este caracteristică prezența speciei respective.

La editarea listei ne-am folosit de datele din formularul de teren (Adatlap_TD.pdf) –10 pagini cu 500 de specii, listate în ordine taxonomică.

Speciile mai rare, importante din punct de vedere al conservării au fost cartate cu ajutorul GPS. La speciile cu efectiv mai mare nu s-a făcut cartarea fiecărui specimen, ci s-a marcat câte un punct la o distanță de 50-100 m din interiorul cenozei. Acuratețea măsurătorilor este de aproximativ 2-3 m. Pe harta astfel editată se observă părțile sitului Natura 2000 pe care apare specia respectivă.

Investigațiile pe teren au fost efectuate în 2014 și 2015 în lunile mai, august, septembrie și octombrie obținând astfel date din etape diferite ale perioadei de vegetație.

3. Rezultate

3.1. Habitate

Acest capitol prezintă habitatele de interes comunitar ale sitului studiat. Se listează și se caracterizează asociațiile caracteristice habitatelor respective, identificate în interiorul sitului luat în studiu. De asemenea se prezintă utilizarea actuală a habitatelor și se fac propuneri privind măsurile de management și conservare.

3.1.1. Pajiști și mlaștini sărăturate panonice și ponto-sarmatice (Cod Natura 2000: 1530)

Majoritatea suprafeței ariei protejate Natura 2000 „ROSCI0390 Sărăturile Dinaș” este acoperită de habitatul „Pajiști și mlaștini sărăturate panonice și ponto-sarmatice (Cod Natura 2000 1530)”. Excepție fac mlaștinile, stufărișurile situate în zone mai adânci, arii de suprafață mică care se ridică deasupra sărăturilor, cătunele, terenurile agricole și canalele mai adânci. Majoritatea ariei protejate este considerată sărătură primară (Figura 1.), edificată de asociația *Artemisio santonici-Festucetum pseudovinae*. Sunt prezente de asemenea și sărături secundare, apărute pe teritoriile fostelor mlaștini în urma acțiunilor de drenaj – cum este cazul de ex. partea de est a unității de est dintre cele trei unități de arii protejate. Habitatele de pajiști și mlaștini sărăturate panonice prezintă o mare variabilitate (Figura 2.).



Figura 1. Sărătură primară (Dinaș, 12.10. 2014. Fotografie: Csathó András István).



Figura 2. Zonarea caracteristică a sărăturilor (Diniaș, 21.05. 2014. Fotografie: Csathó András István).

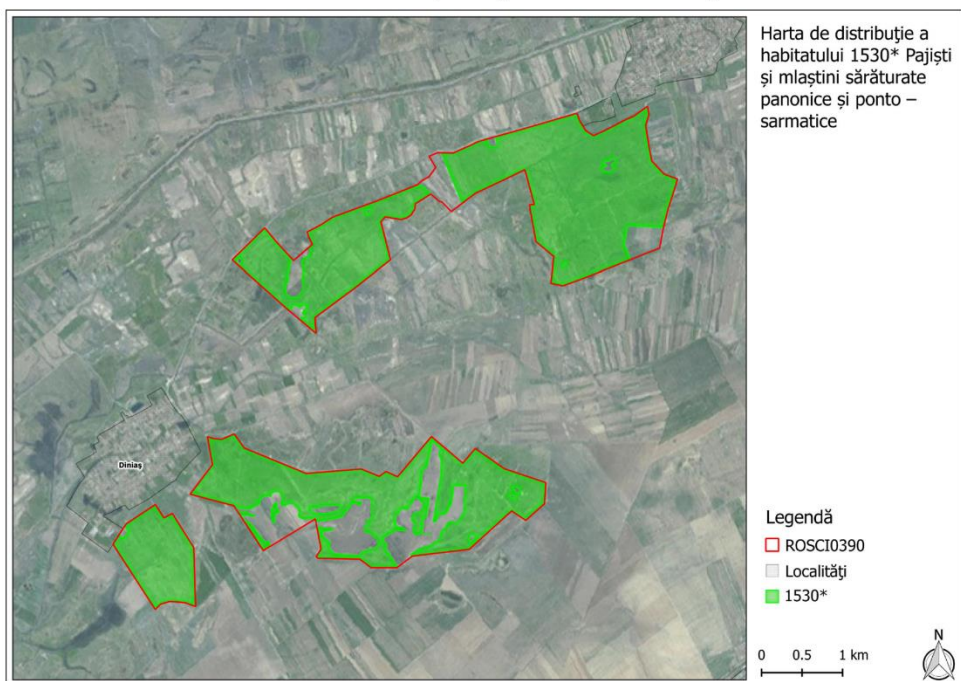


Figura 3. Răspândirea habitatului „Pajști și mlaștini sărăturate panonice și ponto-sarmatice (Cod Natura 2000: 1530)” în interiorul sitului.

Asociații

Prezentăm în continuare asociațiile caracteristice habitatului „Pajiști și mlaștini sărăturate panonice și ponto-sarmatice”, cod Natura 2000: 1530, identificate în interiorul sitului. Denumirile asociațiilor sunt date conform BORHIDI și colab. (2012). În cazurile în care acestea diferă de cele după SANDA și colab. (2008) se dau și denumirile după acest autor.

Camphorosmetum annuae Rapaics ex Soó 1933

Apare pe terenurile cele mai sărăturate (Figura 4.). Se caracterizează cu un grad de acoperire scăzut. Specia cea mai caracteristică *Camphorosma annua*. Această specie este în general sporadică-frecventă pe teritoriul studiat, dar în unele zone este fi chiar frecventă. Cele mai valoroase și mai întinse cenoze ale asociației sunt prezente la sud-vest de unitatea de conservare Natura 2000 de lângă Dinaș. Ar fi de importanță majoră din punctul de vedere al conservării cenzelor includerea acestor teritorii în interiorul sitului.



Figura 4. Sărătură întinsă cu acoperire vegetală scăzută în vecinătatea sitului Natura 2000 (Dinaș, 15.10.2014. Fotografie: Csathó András István).

Plantagini tenuiflorae-Pholiuretum pannonici Wendelbg. 1943

Syn.: Pholiuro-Plantaginetum tenuiflorae (Rapaics 1927) Wendelberger 1943

Asociație caracteristică sărăturilor. Caracterizează fâșiile înguste ale apelor curgătoare de adâncime mică. Asociația este destul de larg răspândită pe teritoriul studiat, cu cenoze bine dezvoltate, dar cu suprafețe mici.

Puccinellietum limosae Magyar ex Soó 1933

Asociația este prezentă cu cenoze mici, de tranziție în interiorul sitului studiat. Specia caracteristică este *Puccinellia limosa*.

Hordeetum hystrix Wendelbg. 1943

Asociație caracteristică zonelor intens călcate, suprapășunate. Răspândită în situl studiat. Specia dominantă este *Hordeum hystrix*.

Achilleo setaceae-Festucetum pseudovinae

Soó (1933) 1947 corr. Borhidi 1996

Syn.: Achilleo-Festucetum pseudovinae (Magyar 1928) Soó (1933) 1945

Asociație comună pe teritoriul sitului, mai ales pe părțile estice ale unității aferente localității Sânmihaiu Român. Speciile caracteristice: *Festuca pseudovina*, *Cynodon dactylon*, *Elymus repens*, *Achillea setacea*.

Artemisio santonici-Festucetum pseudovinae

Soó in Máthé 1933 corr. Borhidi 1996

Syn.: Artemisio-Festucetum pseudovinae (Magyar 1928) Soó 1933 (1945)

Una dintre asociațiile caracteristice sitului „Sărăturile Dinaș”. Această asociație deosebit de valoroasă apare în toate cele trei subunități ale sitului, cu proporție mai ridicată în subunitatea de vest aferentă localității Dinaș. Speciile dominante pe teritoriu sunt *Festuca pseudovina* și *Artemisia santonicum*, alături de care apar *Cynodon dactylon*, *Hordeum hystrix*, *Plantago maritima* și *Podospermum canum* cu efectiv ridicat (Figura 5.).



Figura 5. Cenoze întinse ale asociației *Artemisio santonici-Festucetum pseudovinae* (Diniaș, 19.10. 2014.
Fotografie: Csathó András István).

Peucedano-Asteretum sedifolii Soó 1947 corr. Borhidi 1996

Syn.: Peucedano officinalis-Asteretum sedifolii Soó 1947 corr. Borhidi 1996

Una dintre asociațiile cele mai valoroase ale sitului Natura 2000 „ROSCI0390 Sărăturile Diniaș” (Figura 6.). Cenozele prezente în partea de vest ale subunității de est lângă Sânmihaiu Român prezintă importanță mondială. Aceasta este una dintre cele mai importante prezențe ale asociației din Banat. Structura floristică caracteristică definește bine această asociație. Speciile caracteristice identificate sunt: *Peucedanum officinale* (frecventă sau chiar foarte frecventă în cenoze), *Iris spuria* (prezentă în majoritatea cenzelor, în majoritatea cazurilor frecventă sau chiar foarte frecventă), *Artemisia pontica* (frecventă în cenoze), *Galatella sedifolia* (sporadică-frecventă - apare mai puțin în cenozele sitului, comparativ cu prezența în abundență obișnuită în cadrul asociației), *Lotus angustissimus* (sporadică), *Serratula tinctoria* (sporadică în cenozele locale), *Pseudolysimachion orchideum* (sporadică pe teritoriu în cenozele asociației). Sunt câteva cenoze deosebit de valoroase în afara sitului, în imediata vecinătate a acestuia. Considerăm important extinderea sitului în așa fel, încât și aceste cenoze să fie incluse în interiorul acestuia.



Figura 6. O cenoză caracteristică a asociației *Peucedano-Asteretum sedifolii*, cu *Peucedanum officinale* și *Artemisia pontica* (Sânmihaiu Român, 27.08. 2015. Fotografie: Csathó András István).

Agrostio stoloniferae-Alopecuretum pratensis

Soó 1933 corr. Borhidi 2003

Syn.: Agrostio-Alopecuretum pratensis Soó (1933) 1947

Cenozele acestei asociații ocupă suprafețe largi pe zonele umede ale sitului. Specia dominantă este *Alopecurus pratensis* sau *Agrostis stolonifera*.

Agrostio stoloniferae-Beckmannietum eruciformis

Rapaics ex Soó 1930 corr. Borhidi 2010

Syn.: Agrostio-Beckmannietum (Rapaics 1916) Soó 1933

Asociația caracteristică sărăturilor mai adânci ale sitului. Este prezentă în mai multe locuri, dar cu cenoze de suprafață mică. Speciile caracteristice sunt *Beckmannia eruciformis* și *Agrostis stolonifera*.

Măsurile de management

Cenozele asociațiilor aparținătoare habitatului „Pajiști și mlaștini sărăturate panonice și ponto-sarmatice (Cod Natura 2000 1530)” prezente în sit sunt valorificate ca și pășune. Pe teritoriul studiat sunt prezenți mai multe mii de ovine (Figura 7.), câteva sute de bovine (Figura 8.) și câteva zeci de cai. Mai ales ovinele sunt prezente cu efectiv prea mare, mult mai mare decât numărul acceptat optim din punct de vedere al conservării habitatelor de importanță comunitară, ca urmare apar efectele nedorite ale suprapășunatului. Distribuția ariilor suprapășunate nu este uniformă, acestea sunt prezente mai ales în jurul localităților și a cătunelor. În unele zone am constatat declinul speciilor caracteristice asociației deosebit de valoroase *Peucedano-Asteretum sedifolii* din cauza suprapășunatului cu ovine.



Figura 7. Pășunat cu ovine (Diniaș, 12.10. 2014. Fotografie: Csathó András István).



Figura 8. Pășunat cu bovine (Diniaș, 13.10. 2014. Fotografie: Csathó András István).

Unele suprafețe, de întindere mică sunt valorificate ca și fânațe, mai ales în teritoriile din nordul sitului. Cositul și pășunatul efectuat paralel pe teritoriu este de dorit în acțiunile de conservare, ca urmare propunem menținerea acestor activități.

Prezența apei în timpul primăverii pe sărături este un fenomen natural, chiar constituie un factor important pentru menținerea habitatelor. În situl Natura 2000 Sărăturile Diniaș s-a amenajat un sistem extensiv de canale de drenaj (Figura 9). Acestea în majoritatea cazurilor sunt prea adânci.



Figura 9. Situl este străbătut de o rețea extinsă de canale de drenaj (Diniaș, 12.10. 2014. Fotografie: Csathó András István).

Teritoriile extreme, situate mai înalt sunt transformate în terenuri arabile. Prin valorificarea de acest tip extrem de dăunătoare a teritoriului, habitate ale unor specii deosebit de valoroase au fost distruse. De multe ori am constatat că exemplare ale speciilor deosebit de valoroase ca *Iris spuria*, *Peucedanum officinale* sau *Galatella sedifolia* au apărut pe terenuri arate. Solul fiind foarte sărat, aceste terenuri nu au potențialul producerii beneficiilor economice dorite (Figura 10.).

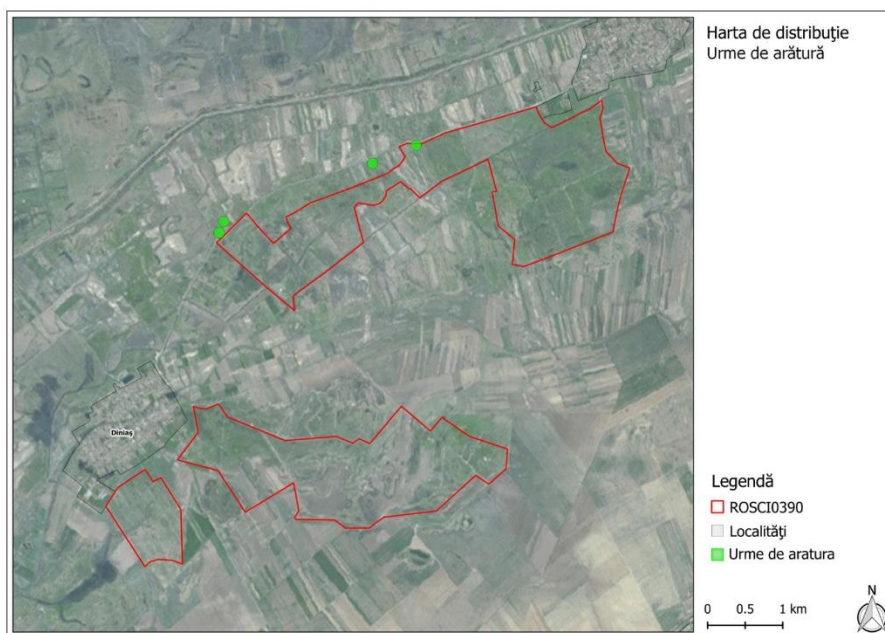


Figura 10. Poziția sărăturilor arate în interiorul sitului.

3.1.2. Pajiști ponto-panonice de *Festuca rupicola* (Cod Natura 2000: 6250)

Acest habitat este prezent pe teritoriu cu asociația *Salvio nemorosae-Festucetum rupicolae*. Caracterizarea habitatului este dată la descrierea asociației (Figura 11-12.).



Figura 11. Pajiște ponto-panonică cu *Festuca rupicola*, *Fragaria viridis* și *Filipendula vulgaris* (Sânmihaiu Român, 29.08.2015, Fotografie: Csathó András István).

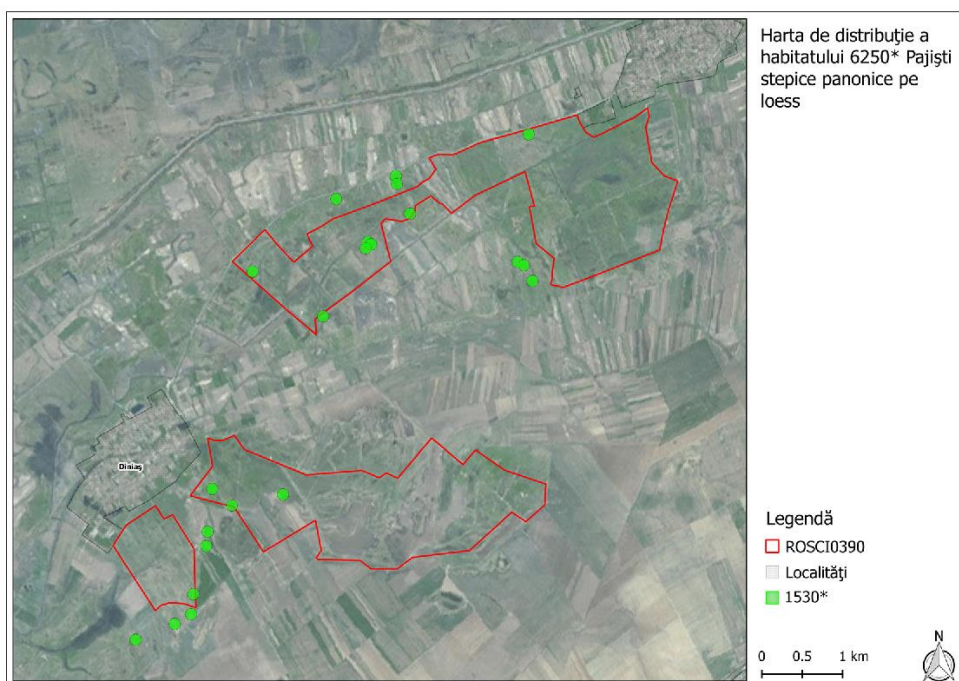


Figura 12. Răspândirea habitatului „Pajiști ponto-panonice de *Festuca rupicola*” (Cod Natura 2000: 6250) pe teritoriul studiat.

Asociație

Salvio nemorosae-Festucetum rupicolae Zólyomi ex. Soó 1964

Syn.: Salvia nutanti-nemorosae-Festucetum rupicolae Zólyomi 1958 corr. Soó 1964

Asociație deosebit de valoroasă, prezentă pe teritoriu pe suprafețe mici, majoritatea cenozele fiind mai puțin caracteristice, de origine secundară. Chiar dacă cenozele nu au compoziția caracteristică, aparțin incontestabil acestei asociații. Deoarece solurile pe care se dezvoltă această asociație (cernoziomuri) sunt deosebit de productive, și ca umrare favorabile producției agricole, și pe terenul luat în studiu majoritatea terenurilor favorabile acestei asociații sunt actualmente terenuri arabile. Cenoze valoroase ale acestei asociații le-am identificat mai ales pe ridicăturile de suprafețe mici deasupra sărăturilor. Pe de o parte apar lângă asociațiile *Peucedano-Asteretum sedifolii*, pe ridicături. Pe de altă parte apar în vecinătatea asociațiilor *Artemisio santonici-Festucetum pseudovinae*. Speciile frecvente ale cenozele acestei asociații prezente pe teritoriu sunt *Festuca rupicola*, *Cynodon dactylon*, *Poa angustifolia*, *Bothriochloa ischaemum*, *Galium verum*, *Euphorbia cyparissias*, *Eryngium campestre*, *Salvia nemorosa* și *Thymus pannonicus*. Sporadic și local apar *Asperula cynanchica*, *Fragaria viridis*, *Filipendula vulgaris*, *Knautia arvensis*, *Plantago media*, *Ranunculus polyanthemus*, *Rhinanthus rumelicus* și *Scabiosa ochroleuca*. Dintre speciile asociației *Thalictrum minus*, *Centaurea scabiosa* subsp. *spinulosa*, *Lavatera thuringiaca* și *Prun-*

ella laciniata sunt rare pe teritoriu. Dintre speciile de animale legate de acest habitat amintim *Isophya costata* și popândăul (*Spermophilus citellus*), ambele de importanță comunitară.

Măsuri de management

Teritoriile de suprafață mică aparținând tipului de habitat Pajiști ponto-panonice de *Festuca rupicola* (Cod Natura 2000: 6250), împreună cu sărăturile din jurul lor sunt valorificate în primul rând ca și pășuni pentru ovine, și în al doilea rând pentru bovine.

Pășunatul este o activitate benefică din punct de vedere al conservării acestui tip de habitat, protejând aceste arii împotriva împăduririi – dar suprapășunatul este dăunător. Cel mai important este interzicerea aratului suprafețelor ridicate deasupra sărăturilor în partea de est a terenului aferent localității Sânmihaiu Român. Numai aici am reușit să identificăm prezența speciei *Thalictrum minus* și a popândacului (*Spermophilus citellus*).

3.2. Specii de cormofite

Speciile importante din punct de vedere al conservării sunt caracterizate câte una.

Listarea speciilor cât și denumirile științifice urmăresc ordinea taxonomică după SIMON (2002), deși în cazul nomenclaturii în unele cazuri ne-am folosit de determinantul lui KIRÁLY (2009). În cazurile rare în care denumirea speciei după CIOCÂRLAN (2009) nu este în concordanță cu cele menționate anterior, le-am menționat și pe acesta din urmă.

La caracterizarea speciilor, primul paragraf cuprinde importanța generală a speciei, cu accent asupra importanței speciei în regiunea biogeografică Panonică, și în speță a importanței pe scară regională. Tot aici am menționat dacă specia apare pe lista roșie a cormofitelor din România.

Paragraful doi cuprinde informațiile privind abundența și cerințele față de habitat a speciei respective pe aria sitului Natura 2000 aferentă localităților Sânmihaiu Român și Dinaș.

La majoritatea speciilor atașăm și o fotografie făcută pe teren în anul 2014 sau 2015, precum și o hartă indicând prezența speciei în sit, pe baza punctelor GPS înregistrate pe teren.

PTERIDOPHYTA

PTEROPSIDA

SALVINIACEAE

***Salvinia natans* L.**

Nu este frecventă la nivel regional, exemplarele speciei le-am identificat mai ales în canale (Figura 13-14.).



Figura 13. *Salvinia natans*. (Diniaș, 12.10.2014. Fotografie: Csathó András István).

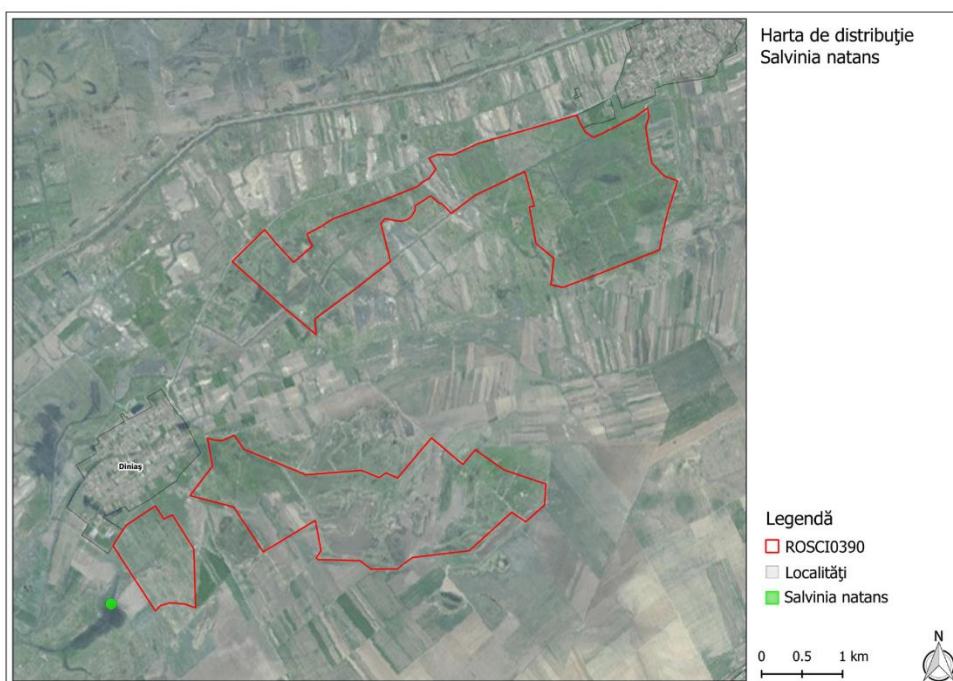


Figura 14. Prezența speciei *Salvinia natans* în sit.

SPERMATOPHYTA

ANGIOSPERMATOPHYTA

DICOTYLEDONOPSIDA

RANUNCULACEAE

***Clematis integrifolia* L.**

Specie rară, interesantă la nivel regional.

Specia a fost identificată într-un singur habitat, lângă Sânmihaiu Român.

***Ranunculus polyanthemos* L.**

Nu este frecventă la nivel regional. Apariția sa pe teritoriul studiat este legat de rămășițele habitatului de pajiști ponto-panonice de loess (Cod Natura 2000: 6250).

Specia a fost identificată atât lângă Sânmihaiu Român, cât și lângă Diniș, este sporadică în cenozele de dimensiune mică a pajiștilor ponto-panonice de loess (Figura 15-16.).



Figura 15. *Ranunculus polyanthemos*. (Diniș, 13.10.2014. Fotografie: Csathó András István).

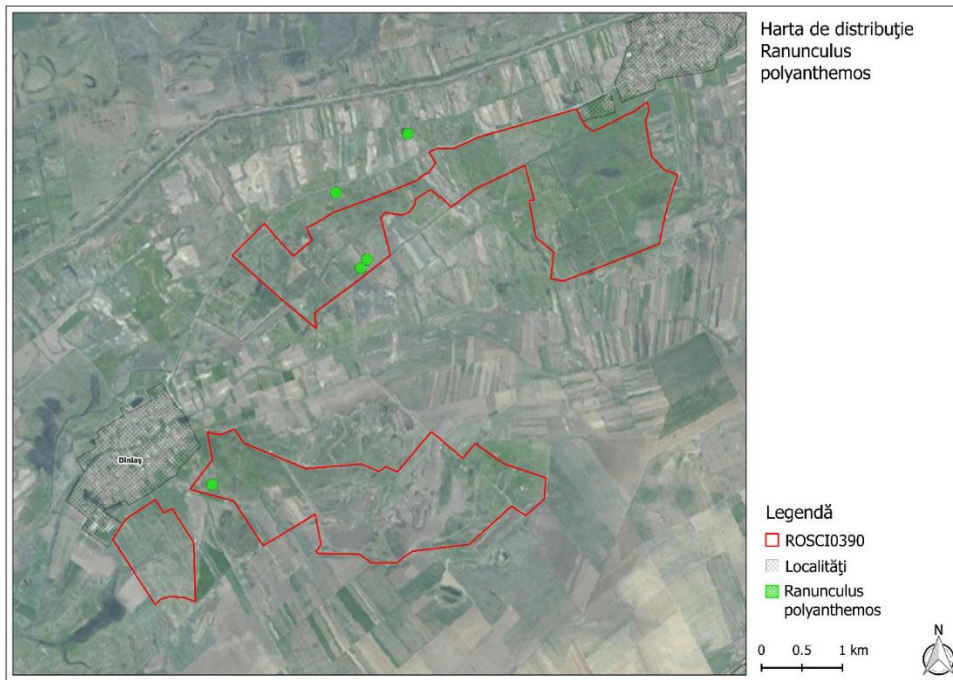


Figura 16. Prezența speciei *Ranunculus polyanthemus* în sit.

***Thalictrum minus* L.**

Specie deosebit de valoroasă, rară la nivel regional. Prezența sa este legată de rămășițele habitatului „pajiști ponto-panonice de loess” (Cod Natura 6250).

Apare ocazional pe teritoriul studiat. Am identificat o populație mică lângă Sânmihaiu Român, în afara sitului Natura 2000. Este una dintre speciile cele mai valoroase ale pajiștilor ponto-panonice de loess pe teritoriul studiat. Propunem extinderea sitului Natura 2000 în așa fel, încât această populație să fie introdusă în interiorul sitului (Figura 17).



Figura 17. *Thalictrum minus*. (Sânmihaiu Român, 29. 08.2015. Fotografie: Csathó András István).

ROSACEAE

***Fragaria viridis* Duch.**

Specie interesantă la nivel regional, populațiile sale apar mai ales pe rămășițele habitatului de pajiști ponto-panonice de loess (Cod Natura 6250).

Specie sporadică lângă Sânmihaiu Român și lângă Dinaș (Figura 18-19.), formând pâlcuri cu dimensiuni mai mici sau mai mari. Apare mai ales pe habitate mai uscate, ridicate deasupra sărăturilor, fiind în majoritatea cazurilor pajiști ponto-panonice de dimensiuni foarte mici (de la câțiva m² la câțiva zeci de m²).



Figura 18. *Fragaria viridis*. (Sânmihaiu Român, 14.10.2014. Fotografie: Csathó András István).

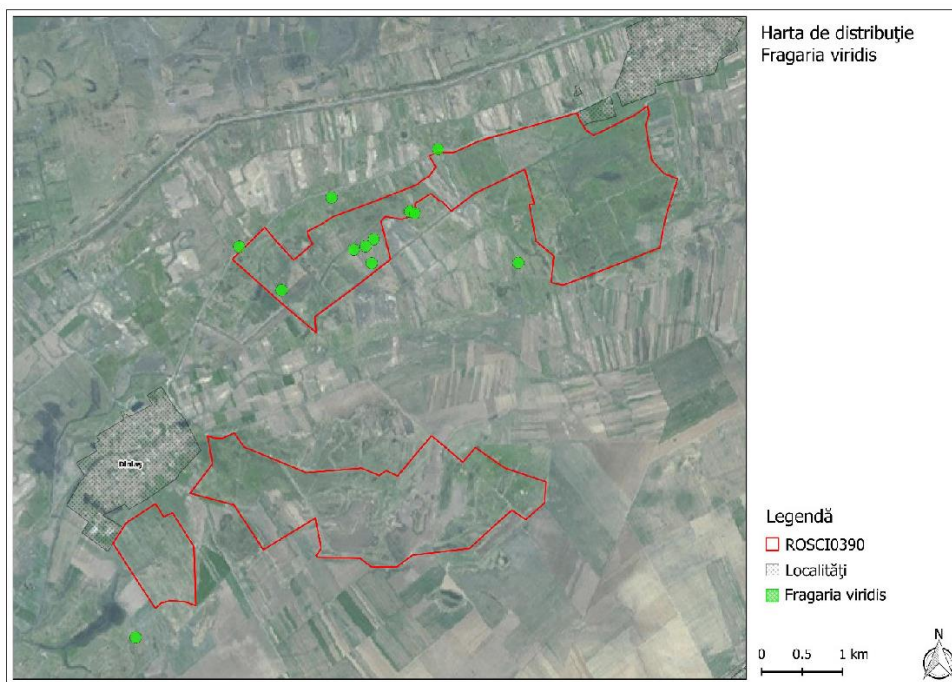


Figura 19. Prezența speciei *Fragaria viridis* în sit.

Filipendula vulgaris Mönch

Specie foarte importantă la nivel regional. Rară, apariția sa se leagă de cele mai multe ori de prezența pajiștilor vechi, habitatele caracteristice fiind pajiștile ponto-panonice de loess (6250).

Rară-sporadică pe teritoriul studiat. Exemplarele speciei le-am identificat în împrejurimile localității Sânmihaiu Român, pe teritoriile ridicate deasupra sărăturilor (Figura 20.).

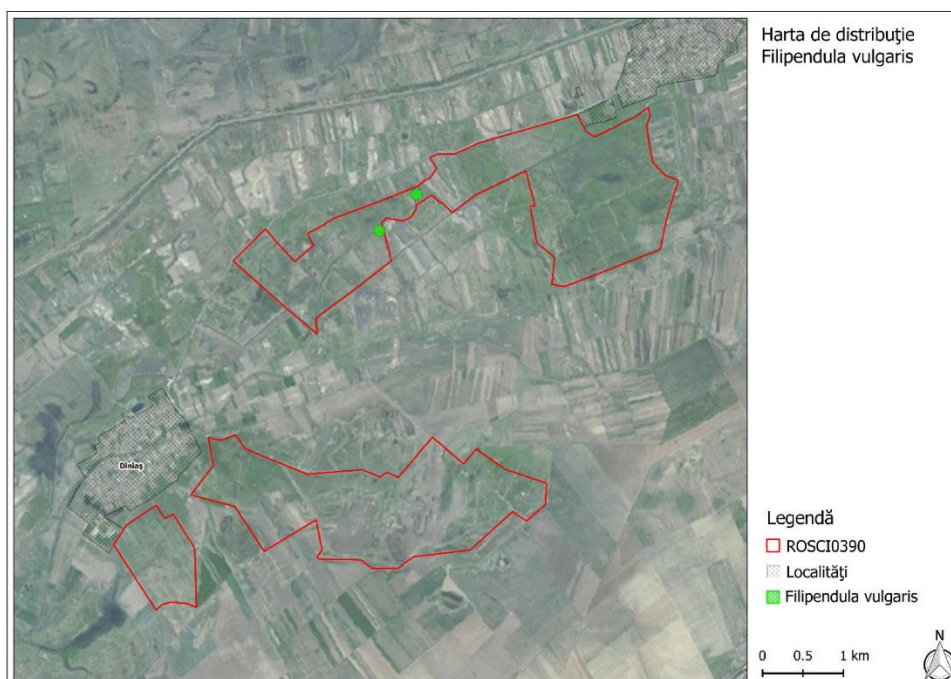


Figura 20. Prezența speciei *Filipendula vulgaris* în sit.

Rosa inodora Fr. em. Klást.

Specie rară, cu puține date. Apare pe lista roșie a Ungariei (categoria DD) (KIRÁLY 2007).

Specia a fost găsită lângă Sânmihaiu Român, în apropierea sitului Natura 2000, dar în afara perimetrului acestuia. Apare ocazional. Este un taxon problematic, greu de identificat, de aceea prezența speciei rămâne incertă până la identificarea precisă (Figura 21.)



Figura 21. *Rosa inodora*. (Sânmihaiu Român, 27. 08.2015. Fotografie: Csathó András István).

CRASSULACEAE

***Sedum caespitosum* (Cav.) DC.**

Specie de sărături valoroasă, destul de rară. Prezența sa regională este legată de habitatul „pajiști și mlaștini săraturate panonice și ponto-sarmatice” (Cod Natura 2000: 1530). Apare mai ales în asociațiile de *Artemisio-Festucetum pseudovinae* (Figura 22-23.).

Este una dintre halofitele cele mai valoroase ale teritoriului studiat. Apare rar. Efectivul estimat este de câteva mii de exemplare. Exemplarele speciei le-am identificat pe sărăturile lângă localitatea Dinaș (Figura 24.).



Figura 22. *Sedum caespitosum* (Dinaș, 21.05.2014. Fotografie: Csathó András István).



Figura 23. Exemplare uscate, cu fruct, de *Sedum caespitosum* (Diniaș, 04.08.2015. Fotografie: Csathó András István).

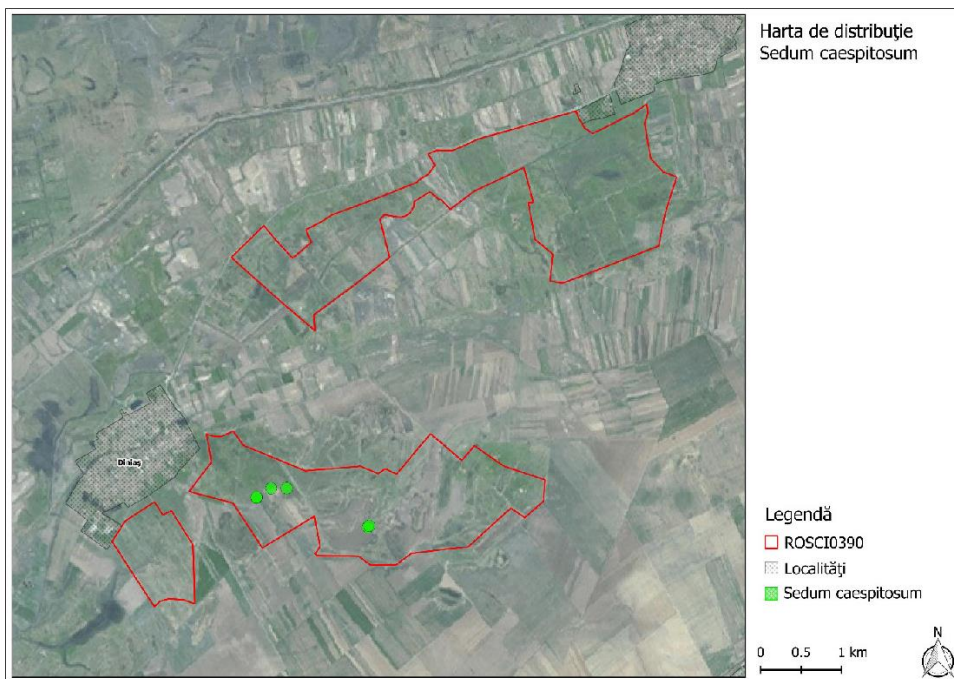


Figura 24. Prezența speciei *Sedum caespitosum* în sit.

FABACEAE

***Trifolium ornithopodioides* (L.) Sm.**

Specia apare în cartea roșie a plantelor vasculare din România (categoria CR) (DIHORU și NEGREAN 2009). Dintre speciile prezente pe teritoriu, această specie apare în categoria cea mai înaltă după această categorizare. Faptul că exemplarele speciei am identificat-o doar în câteva locuri poate fi explicat și cu apariția sa mai puțin evidentă (Figura 25.).

Există date în literatură referitoare la prezența sa atât la Sânmihaiul Român, cât și la Dinaș (DIHORU și NEGREAN 2009). Exemplarele speciei le-am identificat lângă Dinaș, pe subunitatea de est a sitului.



Figura 25. *Trifolium ornithopodioides*. (Dinaș, 21 mai 2014. Fotografie: Csathó András István).

***Trifolium micranthum* Viv.**

Specie destul de rară la nivel regional.

Specia a fost identificată lângă localitatea Diniș (Figura 26.).



Figura 26. *Trifolium micranthum*. (Diniș, 21 mai 2014. Fotografie: Csathó András István).

***Trifolium strictum* Jusl.**

Aparține speciilor mai rare de halofite din genul *Trifolium*. Specia apare în lista roșie a Ungariei (categoria NT) (KIRÁLY 2007).

Exemplarele speciei le-am identificat lângă localitatea Sânmihaiu Român (Figura 27).



Figura 27. *Trifolium strictum*. (Sânmihaiu Român, 21 mai 2014. Fotografie: Csathó András István).

***Trifolium retusum* Höjer**

Specie care apare la nivel regional legată de habitatul „pajiști și mlaștini sărăturate panonice și ponto-sarmatice” (Cod Natura 2000: 1530).

Exemplarele speciei au fost identificate lângă localitatea Dinaș (Figura 28.).



Figura 28. *Trifolium retusum* (Dinaș, 21 mai 2014. Fotografie: Csathó András István).

***Trifolium angulatum* Waldst. et Kit.**

Specie care apare la nivel regional legată de habitatul „pajiști și mlaștini sărăturate panonice și ponto-sarmatice” (Cod Natura 2000: 1530).

Exemplarele speciei au fost identificate lângă localitatea Dinaș.

***Trifolium striatum* L.**

Specie care apare la nivel regional des legată de habitatul „pajiști și mlaștini sărăturate panonice și ponto-sarmatice” (Cod Natura 2000: 1530).

Exemplarele speciei au fost identificate atât lângă Dinaș, cât și lângă Sânmihaiu Român (Figura 29.).



Figura 29. *Trifolium striatum*. (Dinaș, 21.05.2014. Fotografie: Csathó András István).

***Trifolium incarnatum* subsp. *molinerii* (Balbis ex Hornem.) Syme**

Specie interesantă la nivel regional, destul de rară.

Exemplare ale speciei am identificat lângă Sânmihaiu Român. În mai 2014 în unele locuri am identificat populații cu efective mari (Figura 30.).

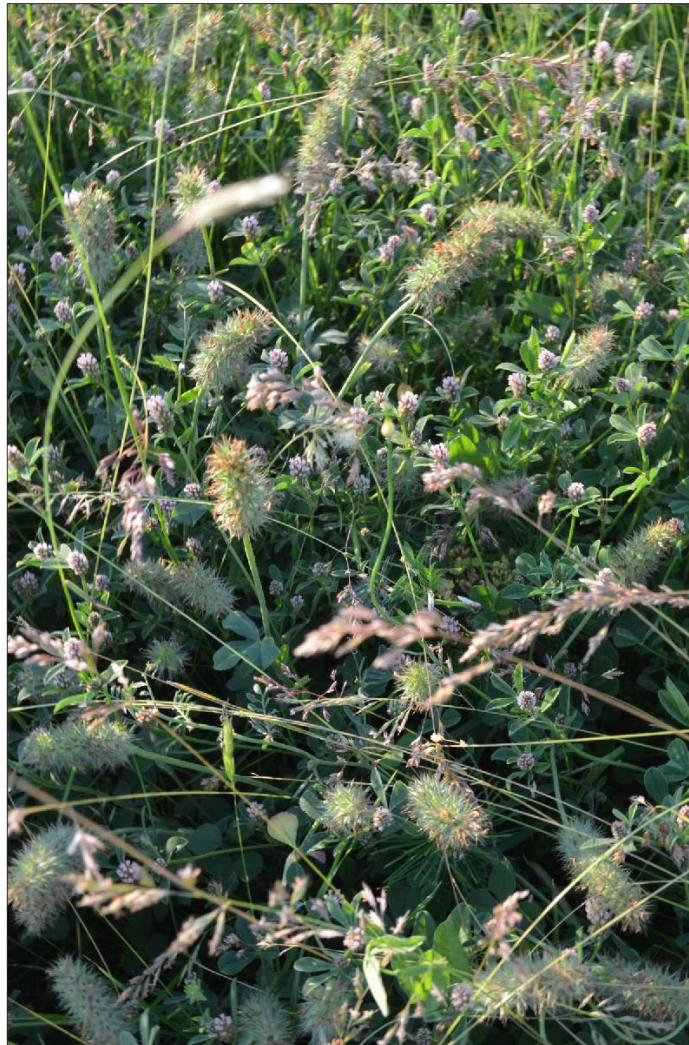


Figura 30. *Trifolium incarnatum* L. subsp. *molinerii*. (Sânmihaiu Român, 21.05.2014. Fotografie: Csathó András István).

***Lotus angustissimus* L.**

Specie rară, valoroasă la nivel regional. Prezența sa este legată de habitatul „pajiști și mlaștini sărăturate panonice și ponto-sarmatice” (Cod Natura 2000: 1530), mai ales de asociația *Peucedano-Asteretum sedifolii*. Specia apare la categoria EN în cartea roșie a plantelor vasculare din România (DIHORU și NEGREAN 2009). Este amintită prezența speciei în localitățile învecinate Peciu Nou și Sânmartinul Sârbesc, bazat pe date din anii 70.

Exemplarele speciei le-am identificat lângă Sânmihaiu Român. În unele locuri apare cu număr de exemplar mai mare (Figura 31.).



Figura 31. *Lotus angustissimus*. (Sânmihaiu Român, 21.05.2014. Fotografie: Csathó András István).

***Vicia pannonica* Cr. s. str.**

Specie rară la nivel regional.

Specia a fost găsită în unitatea estică a sitului de lângă Dinaș (Figura 32-33.). Apare ocazional.



Figura 32. *Vicia pannonica*. (Dinaș, 21.05.2014. Fotografie: Csathó András István).